

We werken samen aan een duurzame vermindering van de overstromingsrisico's in het stroomgebied van de Zwalmbeek. Daarbij hebben we aandacht voor de meerwaarde die de waterlopen in het stroomgebied voor alle gebruikers kunnen betekenen.

R I V I E R C O N T R A C T

EEN
RIVIERCONTRACT
VOOR HET
STROOMGEBIED
VAN DE ZWALMBEEK

A graphic consisting of four horizontal white wavy lines, stacked vertically, located at the bottom right of the page.

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

3

Inleiding

5

Waarom een
riviercontract?

9

Welke maatregelen
zijn er al genomen?

15

Hoe zijn we tot
dit riviercontract
gekomen?

21

Welke maatregelen
zullen de volgende
jaren uitgevoerd
worden?

65

En hoe gaat het
nu verder?

Maatregelen
~ voor het hele stroomgebied 23
~ in het stroomgebied van de Peerdestokbeek 39
~ in het stroomgebied van de Molenbeek 47
~ in de kern van Munkzwalm 53
~ in de kern van Nederzwalm 59

INLEIDING

Hoe kunnen we de overstromingsrisico's in het stroomgebied van de Zwalmbeek verder beperken? Over die vraag konden inwoners en een brede waaier aan partners anderhalf jaar lang meedenken. Het resultaat vind je in dit riviercontract.

Tijdens het traject focusten we bewust op overstromingen, maar gingen we ook telkens op zoek naar “meekoppelkansen”. Hierbij onderzochten we hoe maatregelen die ons helpen om overstromingsrisico's te beheersen bijvoorbeeld ook kunnen bijdragen aan de bestrijding van droogte, het verhogen van waterkwaliteit of aan een aangzamere leefomgeving.

Vanuit een breed partnerschap zetten wij de volgende jaren onze schouders onder dit riviercontract. Uiteraard zal dit riviercontract niet alle problemen van het stroomgebied oplossen, maar we zijn er alvast van overtuigd dat we, door samen te werken aan de uitgewerkte maatregelen, een mooie stap vooruit kunnen zetten.

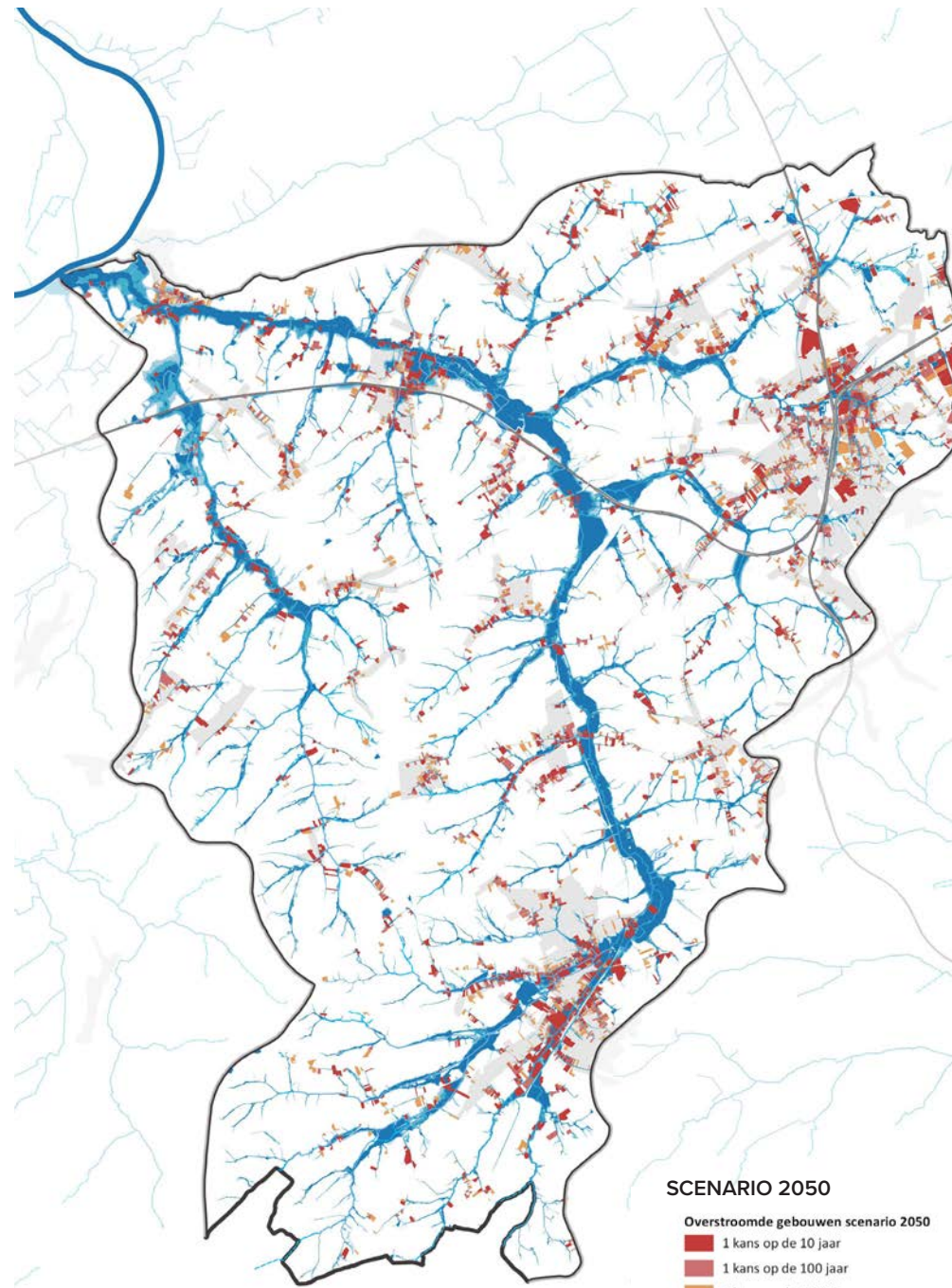
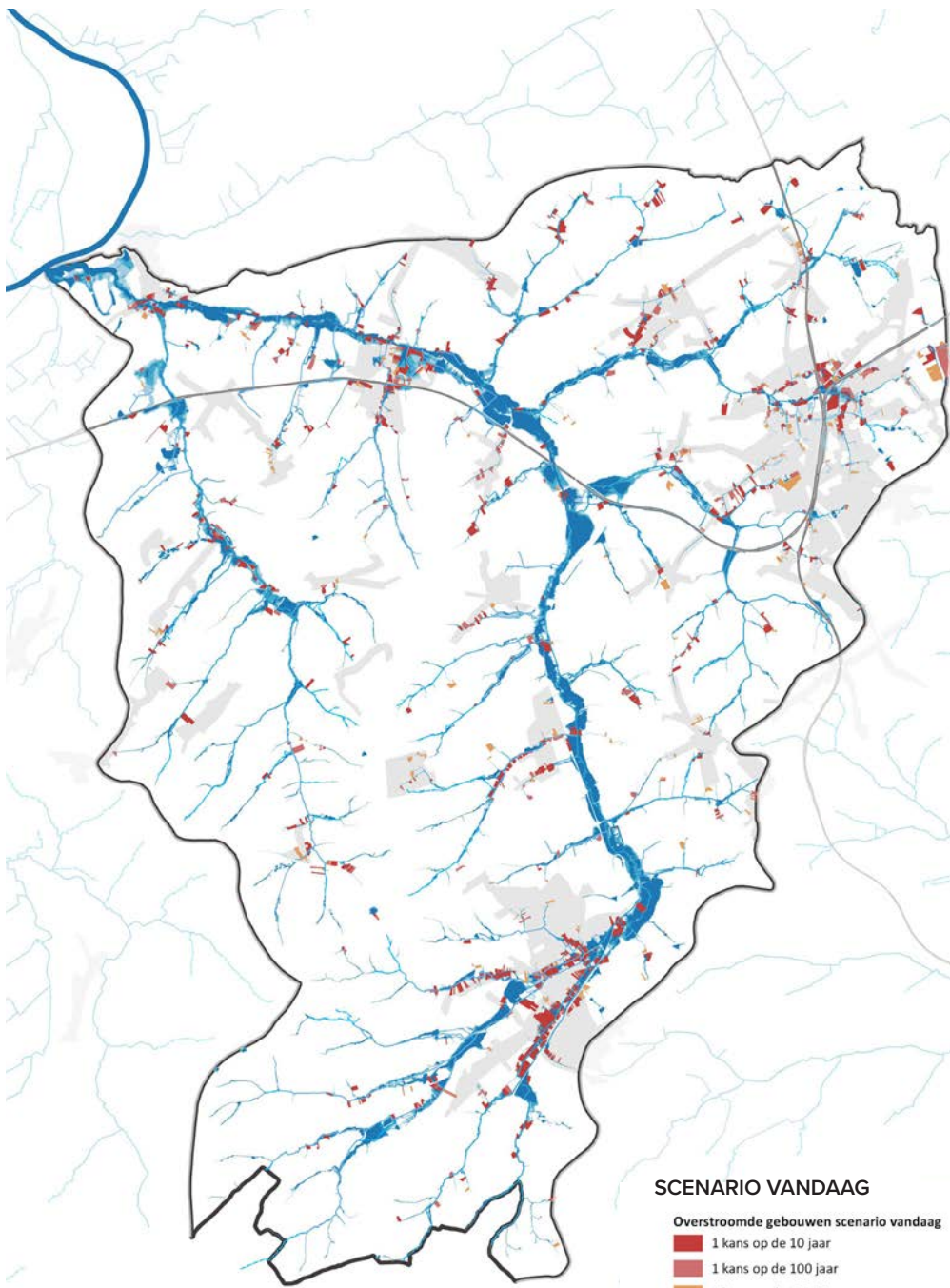
WAAROM EEN RIVIERCONTRACT?

Het stroomgebied van de Zwalmbeek is van oudsher kwetsbaar voor overstromingen. Het is intussen al even geleden, maar velen herinneren zich nog de overstromingen van november 2010. Ook recenter nog zorgden hevige zomerbuien voor wateroverlast en modderstromen.

Met dijken en wachtbekkens konden waterbeheerders het risico op wateroverlast decennialang inperken. Tot de klimaatverandering de spelregels herschreef, met periodes van langdurige droogte en extreme neerslag.

Zo'n tien jaar geleden begon het besef te groeien dat de dijken nooit hoog genoeg en de wachtbekkens nooit groot genoeg zullen zijn. Het zal onmogelijk zijn om overstromingen in de toekomst volledig te vermijden. We kunnen er wel voor zorgen dat overstromingen minder schade berokkenen. Maar om dat te bereiken, moet iedereen in de streek een steentje bijdragen: waterbeheerders, lokale besturen, inwoners, ... Tijdens een anderhalf jaar durend participatietraject konden alle partners met elkaar in debat gaan. Welke maatregelen zijn nuttig? Welke ingrepen zijn (on)haalbaar?

WELKE MAATREGELLEN ZIJN ER NU AL GENOMEN?

Het stroomgebied van de Zwalmbeek kreeg al meermaals met wateroverlast af te rekenen. De overstromingen brachten heel wat schade toe aan huizen, straten en auto's en zorgden voor gevoelens van onrust bij de inwoners. Gelukkig hebben de waterbeheerders in het gebied al veel gedaan om de overstromingsrisico's te verminderen.

REEDS GENOMEN MAATREGELLEN

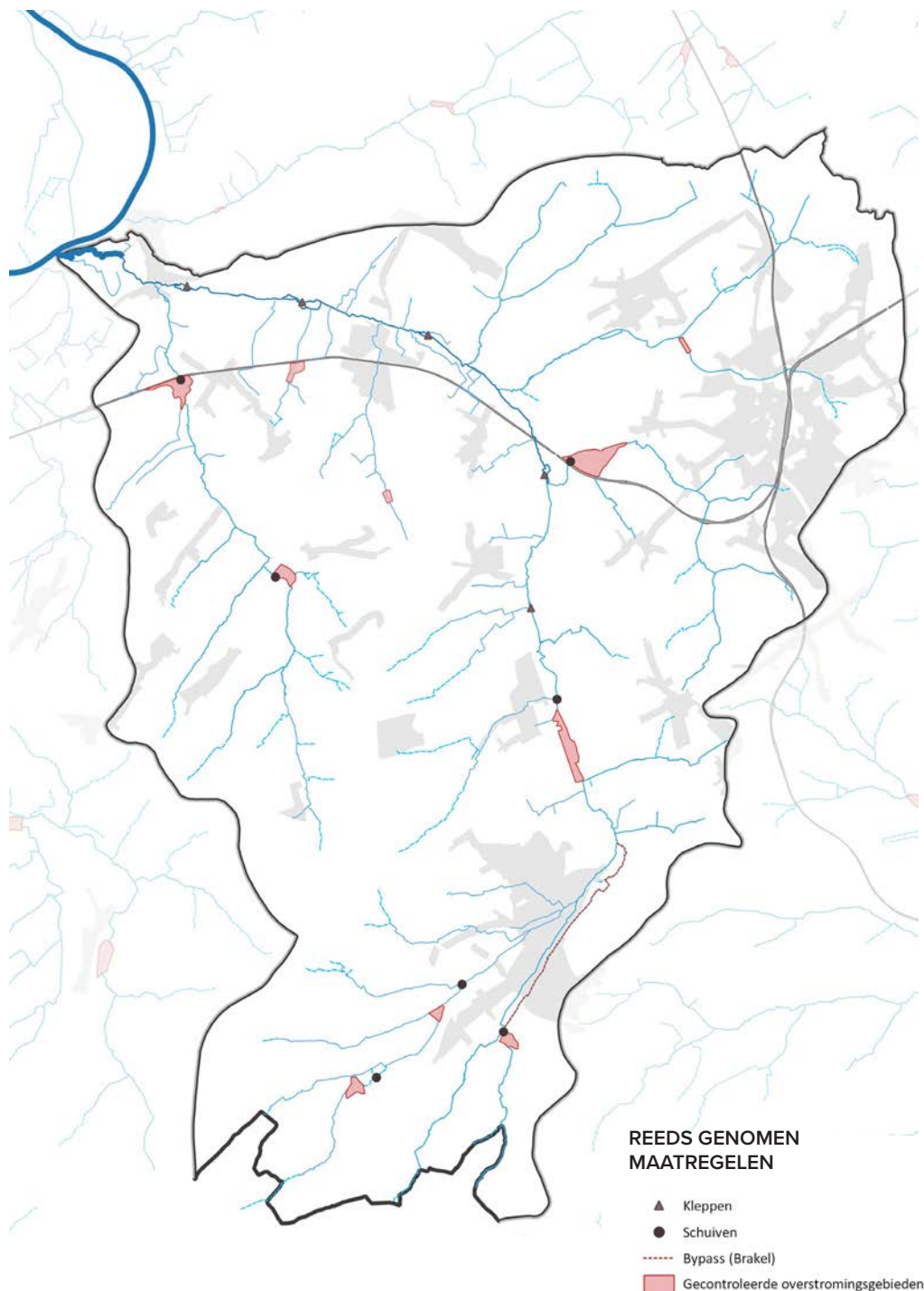
Dijken en wachtbekkens bouwen

De klassieke maatregelen tegen schade door overstromingen zijn de gekende, vaak grote infrastructuurwerken door waterbeheerders: dijken aanleggen, pompstations bouwen, wachtbekkens graven, ...

In het stroomgebied van de Zwalmbeek zijn de laatste decennia een tiental kleinere en grotere gecontroleerde overstromingsgebieden aangelegd door de verschillende waterbeheerders. Ook werd de Zwalmbeek ter hoogte van Brakel ontdebeld om de afvoer van het water te verhogen. Tot slot zijn er ook verschillende kleppen en schuiven die toelaten het waterpeil in de waterlopen te beheersen. Zulke ingrepen zijn nog altijd heel nuttig, maar door de klimaatverandering zullen ze in de toekomst niet meer volstaan.

Inwoners waarschuwen

De Vlaamse waterbeheerders verzamelen de waterstanden die ze meten op www.waterinfo.be en voegen indien nodig

overstromingswaarschuwingen toe. Zo zijn burgers en hulpdiensten vooraf op de hoogte van mogelijke wateroverlast en kunnen ze proactief ingrijpen. De website biedt daarnaast nog meer nuttige info, zoals risicokaarten voor overstromingen, informatie over neerslag en droogte, hydrologische voorspellingen, watertoetskaarten, ...

Verzekering tegen overstromingsschade

Schade door wateroverlast moest vroeger meestal uit eigen zak betaald worden. De federale verzekeringswet paste de woningverzekering – beter bekend als de brandverzekering – aan, zodat overstromingsschade nu standaard gedekt is voor de meeste eigendommen.

Samenwerken rond waterbeheer

Rivieren en waterlopen stromen dwars over administratieve grenzen heen en overstijgen de bevoegdheden van verschillende overheden. In een geïntegreerd waterbeleid werken meerdere beleidsdomeinen en bestuursniveaus samen om watergebonden kwesties, zoals wateroverlast of slechte waterkwaliteit, aan te pakken.

- Op Vlaams niveau gebeurt de samenwerking binnen de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW).
- Op rivier-niveau vindt het overleg plaats in de bekkenoverlegstructuren. Het stroomgebied van de Zwalmbeek ligt in het Bovenscheldebekken. Dit riviercontract zal dus verder opgevolgd worden binnen de overlegstructuren van het Bovenscheldebekken.

Stroomgebiedbeheerplannen

De inspanningen die Vlaanderen doet om de toestand van de waterlopen en het grondwater te verbeteren, worden vastgelegd in de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas. Die plannen zijn gebaseerd op Europese richtlijnen. In het stroomgebiedbeheerplan 2016-2021 was de Zwalmbeek aangeduid als een aandachtsgebied: er moest een tandje worden bijgestoken om de waterkwaliteit te verbeteren. Omdat dat nog niet helemaal gelukt is, is de Zwalmbeek in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 nog steeds aangeduid als een aandachtsgebied. In deze aandachtsgebieden 2e generatie zetten alle betrokken partners voluit in op het behalen van een goede toestand van de waterloop tegen ten laatste 2033. Acties in het riviercontract kunnen via het wateruitvoeringsprogramma opgenomen worden in het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde.

Wil je meer weten over de impact van klimaatverandering op jouw omgeving? Neem zeker eens een kijkje op het [klimaatportaal](#) van de VMM.

Ook op het [geoloket van waterinfo.be](#) zijn verschillende kaarten met en zonder klimaatverandering terug te vinden.

INSTRUMENTEN VOOR EEN OPTIMAAL WATERBELEID

Bestaande beleidsinstrumenten

Om het integraal waterbeleid in de praktijk om te zetten, zijn een aantal beleidsinstrumenten beschikbaar.

- Met de watertoets kan een overheid inschatten welke impact een vergunning, plan of programma zal hebben op het watersysteem. Goedgekeurde nieuwe projecten mogen het kwetsbare watersysteem niet verder belasten. Ze moeten zichzelf ook beschermen tegen mogelijke waterproblemen.
- De informatieplicht voor vastgoed in overstromingsgevoelig gebied zorgt ervoor dat toekomstige kopers geïnformeerd (moeten) worden over mogelijke watergebonden problemen.
- Bij hevige regenval is het belangrijk om water te bufferen op plaatsen waar dit niet tot overlast leidt. Signaalgebieden zijn gebieden met een 'harde' gewestplanbestemming (woongebied, industriegebied, ...) die nog niet ontwikkeld zijn en die veel water (kunnen) bergen. Door strengere bouwvoorwaarden op te leggen, of eventueel de bestemming te veranderen, blijft de waterbuffercapaciteit behouden.
- Het decreet Integraal Waterbeleid biedt de mogelijkheid om overstromingsgebieden af te bakenen, om zo de nodige ruimte voor water planmatig vrij te houden.
- De oevers van (onbevaarbare) waterlopen kunnen veel water tegenhouden. Om ervoor te zorgen dat oeverzones hun functie kunnen

vervullen, gelden een aantal gebruiksbeperkingen. Zo mag je naast de oever van een waterloop geen meststoffen of pesticiden gebruiken. Grondbewerkingen zijn verboden en er mogen geen (nieuwe) bovengrondse constructies worden opgericht.

Meer informatie over deze en andere beleidsinstrumenten vind je op www.volvanwater.be en www.integraalwaterbeleid.be/nl/beleidsinstrumenten.

Nieuwe initiatieven

Zoals gezegd zorgt de klimaatverandering niet alleen voor meer risico's op wateroverlast, ook een dreigend tekort aan water steekt meer en meer de kop op. Bronmaatregelen tegen droogte (versterking sponsfunctie van de bodem, infiltratie, ...) leveren tevens belangrijke winsten op voor de strijd tegen wateroverlast.

Met de Blue Deal verhoogde de Vlaamse regering recent haar inspanningen in de strijd tegen droogte en waterschaarste. De nieuwe deal moet de droogteproblematiek op een structurele manier aanpakken, met meer middelen, efficiënte instrumenten en voldoende overleg met de industrie en de landbouw.

De Blue Deal bevat 70 maatregelen en zet in op 6 sporen:

- Openbare besturen geven het goede voorbeeld en zorgen voor gepaste regelgeving;
- Circulair watergebruik wordt de regel;
- Landbouw en natuur worden een deel

van de oplossing;

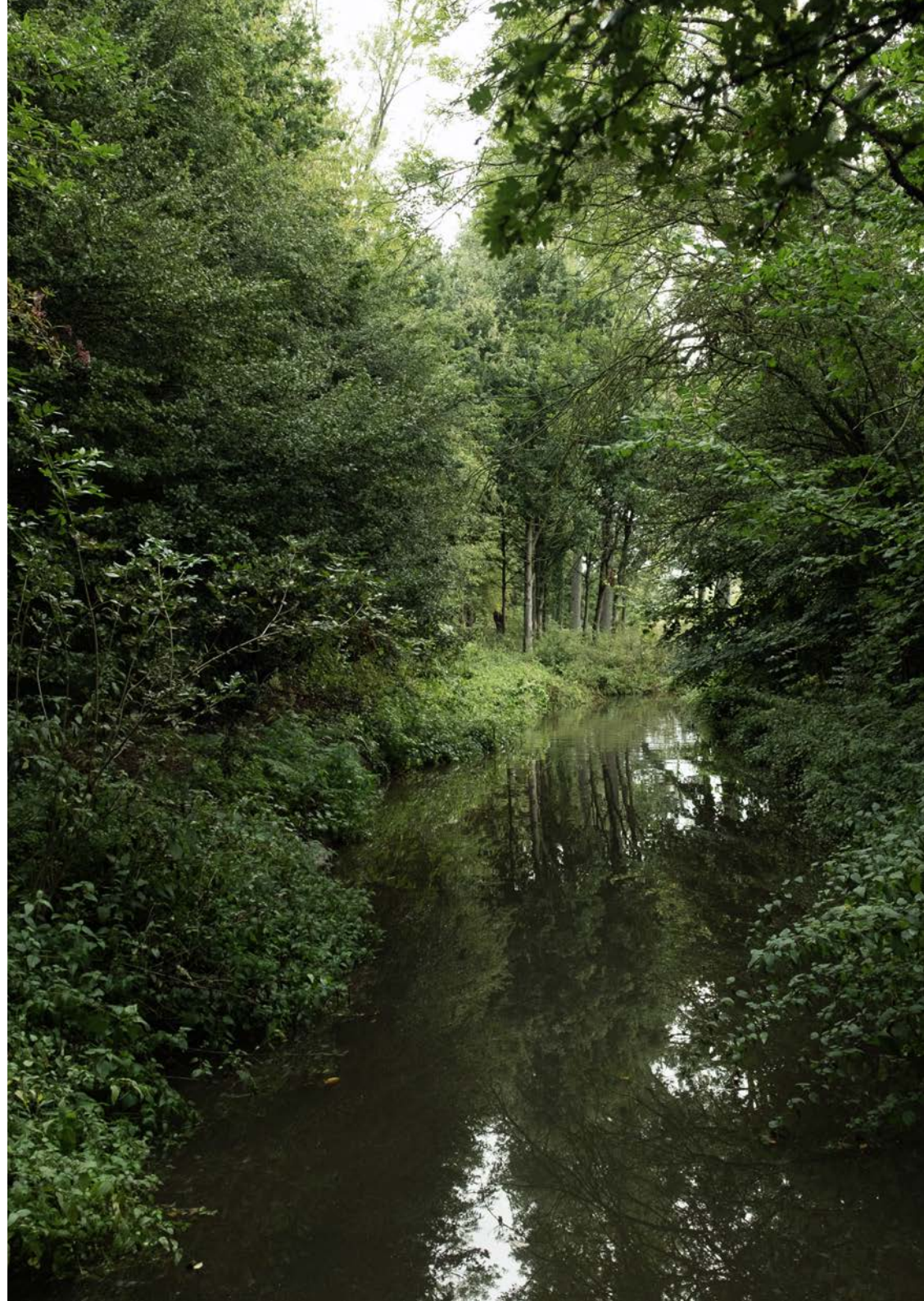
- Particulieren worden gesensibiliseerd en gestimuleerd om te ontharden;
- De waterbevoorradingzekerheid wordt verhoogd;
- We investeren in innovatie om ons watersysteem slimmer, robuuster en duurzamer te maken.

De maatregelen uit de Blue Deal maken deel uit van het Vlaams Klimaatadaptatieplan 2021-2030 en van het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Een taskforce van ministers en wetenschappers, onder leiding van minister Zuhair Demir, waakt mee over de uitvoering van de Blue Deal.

Gewenste maatregelen

De bestaande beleidsinstrumenten vormen een sterke basis voor een efficiënt waterbeleid. Toch zijn er nog aanpassingen en verbeteringen mogelijk. Bijvoorbeeld:

- De watertoets verstrengen en/of verdiepen. In eerste instantie kan zeker ook de bestaande versie strenger en correcter worden toegepast. In het kader van de Blue Deal wordt alvast bekeken op welke vlakken de watertoets nog verfijnd en verbeterd kan worden.
- Meer subsidies voor de aanleg van rioleringen. De huidige subsidieregeling volstaat niet om alle projecten te ondersteunen, waardoor er wachtlijsten ontstaan. Zolang er tekorten zijn, wordt er best voorrang gegeven aan gebieden waar de nood om het oppervlaktewater te beschermen het grootst is.
- Bestemmingswijziging van gronden makkelijker maken. In theorie kunnen (lokale) overheden vandaag al de bestemming van een grond veranderen, bijvoorbeeld van woon- naar natuurgebied. In de praktijk ligt dat vaak moeilijk, omdat de besturen de grondeigenaars zelf moeten compenseren voor het waardeverlies. In sommige gevallen is een planologische ruil een optie, maar daar is een zware procedure met een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) voor nodig. Voor grotere gebieden, bijvoorbeeld signaalgebieden, moet het Vlaams Parlement nog een beslissing nemen over de wettelijke compensaties.

HOE ZIJN WE TOT DIT RIVIERCONTRACT GEKOMEN?

Dit riviercontract kwam tot stand op basis van een participatieve aanpak. Alle stakeholders werden uitgenodigd om deel te nemen: van burgers over middenveldorganisaties tot lokale, provinciale en Vlaamse overheden. Op die manier streefden we naar een breed draagvlak voor de voorgestelde maatregelen en een grotere bereidheid tot actie. Het traject nam ruim anderhalf jaar in beslag en omvatte enkele grote fasen.

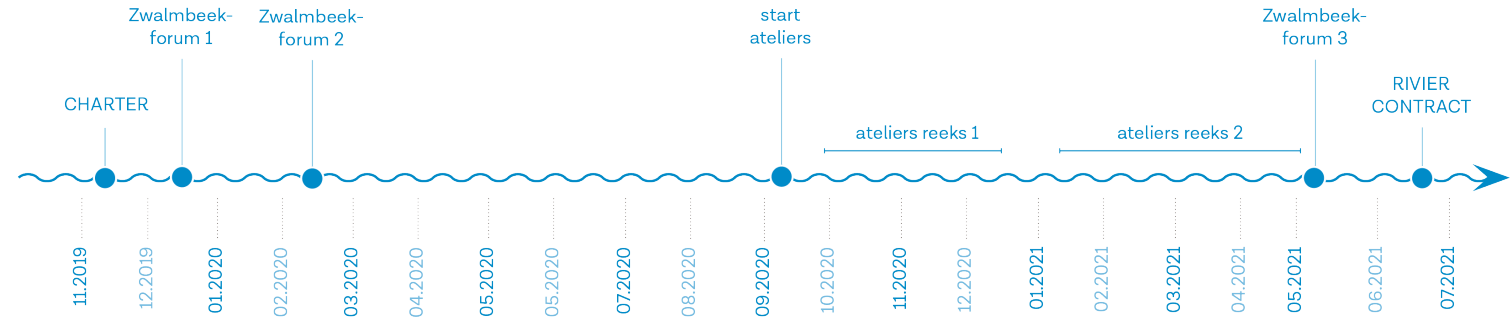
Ondertekening van het charter

Het participatietraject 'Samen naar een riviercontract voor het stroomgebied van de Zwalmbeek' ging officieel van start op 14 november 2019. Toen zetten alle betrokken partners hun handtekening onder een charter waarin ze afspraken om met een open geest samen te werken aan oplossingen rond waterproblemen in het stroomgebied van de Zwalmbeek. Het charter werd ondertekend door de gemeenten Zwalm, Horebeke en Zottegem, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid, het departement Landbouw en Visserij en de Provincie Oost-Vlaanderen.

Lancering projectwebsite en overstromingstest

Via de website Zwalmbeek.riviercontract.be konden de inwoners van de gemeenten Zwalm, Horebeke, Zottegem en Brakel het participatietraject ontdekken en nagaan of er voor hun woning, straat of bedrijf een overstromingsrisico bestaat. De overstromingstest gaf ook weer hoe sterk het eventuele risico zou stijgen door de klimaatopwarming.

Ideeën aanbrengen

De deelnemers aan het participatietraject konden zowel online als offline ideeën aanbrengen om het overstromingsrisico in hun buurt, en de daaruit voortvloeiende schade, te beperken. Op 12 december 2019 werd een eerste Zwalmbeekforum georganiseerd waarbij alle betrokkenen de gelegenheid kregen om met elkaar in gesprek te gaan, de problemen in kaart te brengen en samen mogelijke pistes voor oplossingen te bedenken. Ook via de projectwebsite konden mensen ideeën posten en elkaars ideeën becommentariëren.

Al deze input vormde de basis voor het tweede Zwalmbeekforum op 20 februari 2020. Tijdens dit forum werd aan de hand

van werktafels verder gewerkt rond een aantal deelgebieden en thema's. Het projectteam ging vervolgens met deze voorstellen aan de slag. Zo vergden een aantal voorstellen bijkomende hydrologische doorrekeningen, bijkomend onderzoek en overleg met de betrokken stakeholders.

Maatregelen uitwerken

In het najaar van 2020 en in het voorjaar van 2021 werd aan de hand van ateliers verder gewerkt op zes deelgebieden (Nederzwalm, Peerdestokbeek, Munkzwalm, Wijlegemse beek, Molenbeek en Elene) en drie thema's (onderhoud en beheer, landbouw en ruimtelijke ordening). Via workshop-reeksen met betrokkenen en experts, zowel rond de ontwerptafel als op

het terrein, werden mogelijke maatregelen verder onderzocht en uitgewerkt. Op 19 mei 2021 kregen alle geïnteresseerden uit het stroomgebied de kans om kennis te maken met de contouren van het riviercontract tijdens het derde Zwalmbeekforum.

N.B.

Niet alle geopperde ideeën zijn uitgewerkt tot maatregelen in dit riviercontract. Sommige ideeën bleken niet haalbaar of kenden te weinig draagvlak bij de betrokken actoren, andere droegen onvoldoende bij tot het verminderen van overstromingsrisico's. In het uitgebreidere eindrapport van het gevoerde traject lees je hier meer over.

WELKE MAATREGELEN ZULLEN DE VOLGENDE JAREN UITGEVOERD WORDEN?

Het riviercontract voor het stroomgebied van de Zwalmbeek omvat concrete maatregelen rond waterbeheer om de komende jaren uit te voeren. Het vormt de start van een hechte samenwerking tussen waterbeheerders, overheden, inwoners en andere partners.

— INLEIDING

De afgelopen twintig jaar zijn er heel wat dijken en wachtbekkens aangelegd om wateroverlast te voorkomen. Ondermeer door de klimaatverandering volstaan deze ingrepen echter niet meer en dringen bijkomende maatregelen zich op. Om wateroverlast te voorkomen zet Vlaanderen vandaag in op 'meerlaagse waterveiligheid'. Via drie parallelle sporen wordt actie ondernomen om schade door overstromingen te vermijden:

- **Protectie of bescherming:** het beheersen van kritieke overstromingen door genoeg ruimte te voorzien voor overstromingswater en door wachtbekkens, dijken en pompstations aan te leggen om het water weg te houden uit bedreigde zones.

- Preventie: schade voorkomen als het water toch een (potentieel) bedreigde zone binnendringt. Een belangrijke rol is hier weggelegd voor ruimtelijke ordening: in gebieden die met wateroverlast kampen, kunnen we best niet meer bouwen, of alleen op een aangepaste manier. Bestaande gebouwen kunnen individueel beschermd worden met bijvoorbeeld waterdichte deuren.
- Paraatheid: burgers en hulpdiensten tijdig verwittigen als er wateroverlast kan optreden, zodat zij tijdig maatregelen kunnen nemen.

De strijd tegen de klimaatverandering stond nog nooit zo hoog op de agenda. Toch vertaalt die aandacht zich nog niet altijd naar ons dagelijkse gedrag. Zo zien we onze gazons in de zomer niet graag verdrogen terwijl we er in de winter liever geen plassen op zien staan. Het wordt stilaan duidelijk dat er waarschijnlijk nooit voldoende middelen zullen zijn om elke burger te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering.

De overheid alleen kan de overstromingsproblematiek in het stroomgebied van de Zwalmbeek niet oplossen. Zonder paniek te willen zaaien, moeten we durven stellen dat er ondanks de uitgevoerde of geplande werken, altijd een reëel overstromingsrisico zal blijven. Het beheersen van overstromingsrisico's is dus een gedeelde verantwoordelijkheid en vraagt de inzet van ons allemaal. Waterbeheerders en andere overheden, hulpdiensten, middenveld, landbouwers en inwoners kunnen elk op hun manier bijdragen aan het beheersen van deze risico's.

Binnen deze gedeelde verantwoordelijkheid is een brongerichte aanpak een belangrijk basisprincipe. Daarbij wordt het probleem in eerste instantie aangepakt aan de bron zelf door water zoveel mogelijk vast te houden waar het valt, te laten infiltreren en/of vertraagd af te voeren. Aan dat laatste kan ieder van ons zijn bijdrage leveren door bijvoorbeeld verharding te beperken, een regenwaterput te installeren, ... Deze brongerichte maatregelen bieden bovendien een belangrijke bijdrage aan de strijd tegen verdroging.

Bij de uitwerking van het riviercontract gingen we voortdurend op zoek naar dergelijke "meekoppelkansen". De aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied op percelen met natuurdoelstellingen gaat bijvoorbeeld gepaard met heel wat randvoorwaarden. Door maatregelen te bedenken die hieraan tegemoet komen, werken we tegelijkertijd aan waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid, aan het verminderen van erosie en aan het herstellen van het valleilandschap. Maar ook het vergroten van de koker aan de Hoogstraat in Nederzwalm kan een kans zijn om de Zwalmbeek en het dorp dichterbij elkaar te brengen. Door het inrichten van een belevingsplek kan zowel aan omwonenden als aan recreanten een meerwaarde geboden worden. Zo ontstaat gaandeweg één breed verhaal waarin verschillende belangen, noden, actoren en opgaven met elkaar verbonden worden.

Maatregelen voor het hele stroomgebied

In dit deel gaan we in op maatregelen die van toepassing zijn op het hele stroomgebied. Concreet gaat het over acties met betrekking tot het beheer en onderhoud van waterlopen, het inzetten op individuele bescherming, een versterkte rol voor ruimtelijke planning, acties voor en door de landbouw en het versterken van ecologische verbindingen.

Acties m.b.t. het beheer en het onderhoud van de waterlopen

Het thema "beheer en onderhoud van waterlopen" leeft binnen het stroomgebied. Er bestaan vandaag de dag heel wat verschillende meningen bij burgers, landbouwers, waterloopen- en natuurbeheerders over wat goed beheer en onderhoud precies inhouden. Het gaat hierbij o.a. over het maaien van de oevers, het kappen van houtkanten, het (al dan niet) verstevigen van oevers, de frequentie van het ruimen van de waterlopen, het verwijderen van zwerfvuil en dergelijke meer.

In Vlaanderen zijn er bevaarbare waterlopen, onbevaarbare waterlopen en grachten. De bevaarbare waterlopen worden beheerd door de Vlaamse Waterweg, de onbevaarbare waterlopen van de 1e categorie worden beheerd door de Vlaamse overheid, met name de Vlaamse Milieumaatschappij. De Provincie Oost-Vlaanderen beheert de onbevaarbare waterlopen van de 2e categorie. De gemeenten Brakel en Zwalm beheren op hun grondgebied de onbevaarbare waterlopen van de 3e categorie. Baangrachten worden beheerd door de Vlaamse of gemeentelijke wegbeheerder. De grachten vallen onder de verantwoordelijkheid van aangelanden (private eigenaren of gebruikers). Er zijn in het

gebied tot op vandaag geen publieke grachten.

Het basiskader voor het beheer van de gerangschikte onbevaarbare waterlopen is de Vlaamse wetgeving (wet op de onbevaarbare waterlopen, decreet Integraal Waterbeleid) en de Europese regelgeving (Kaderrichtlijn Water, Overstromingsrichtlijn). Conform dit wettelijk kader wordt het beheer van de waterlopen gedifferentieerd, rekening houdend met de verschillende functies van de waterloop. De waterlopen worden zo natuurlijk mogelijk beheerd, maar waar nodig worden oevers bijvoorbeeld verstevigd om huizen en infrastructuur te beschermen. Aanslibbing ter hoogte van molens, vistrappen, infrastructuur, etc. wordt actief opgevolgd en geruimd indien nodig.

Op de Zwalmbeekfora zijn verschillende voorstellen gedaan voor een ander beheer van de waterlopen (vb. verdiepen van alle waterlopen, meer maaien van de oevers, ...). Los van ecologische overwegingen, blijkt uit de modelmatige berekeningen dat deze voorstellen de kansen op overstromingen niet significant reduceren.

De variatie in de concrete uitwerking van het beheer op het terrein komt voor burgers en aangelanden eerder arbitrair over. Vandaag de dag bestaat er geen systematisch overzicht van welke werkzaamheden voor de verschillende waterlopen wanneer worden uitgevoerd. De verschillende waterloopbeheerders zijn zelf ook niet systematisch op de hoogte van elkaars planning voor de verschillende beheerwerkzaamheden. Communicatie naar het brede publiek is hierdoor moeilijk.

Tijdens het overleg bleek dat een aantal betrokkenen niet op de hoogte is van

waar knelpunten zoals afkalvende oevers, drijvende takken en zwerfvuil in de waterloop gemeld kunnen worden. Daarnaast lijkt het voor veel eigenaars van percelen naast een waterloop ook niet duidelijk welke verantwoordelijkheden zij hebben m.b.t. het onderhoud en het vrijhouden van oevers en waarom dit belangrijk is.

[Actie 1. De VMM, de Provincie Oost-Vlaanderen, de gemeenten Horebeke, Zottegem en Zwalm verduidelijken hun visie op het beheer van de waterlopen binnen het stroomgebied van de Zwalmbeek.](#)

De waterloopbeheerders en de lokale besturen engageren zich om hun aanpak voor de verschillende waterlopen te verduidelijken en samen te leggen. Voor de verschillende gerangschikte waterlopen zullen ze het streefbeeld en de daaraan gekoppelde beheermaatregelen toelichten. Ze gaan in op thema's zoals oeverversteviging, het maaieregime van oevers, de organisatie van slibruiming. Ze zullen ook hun visie op het beheer van de grachten verduidelijken en ingaan op de werking en het beheer van bufferbekkens.

Het resultaat is een document 'Aanpak beheer waterlopen stroomgebied Zwalmbeek' voor de communicatie naar het brede publiek. Dit wordt verspreid via de digitale kanalen van de VMM, de Provincie en de gemeenten.

De VMM zal deze actie initiëren en coördineren. De gemeenten zullen zich inspannen om het eindresultaat breed bekend te maken onder hun inwoners. Deze actie zal ten laatste tegen september 2022 afgerond zijn.

Actie 2. De VMM, de Provincie Oost-Vlaanderen en de gemeenten Horebeke, Zottegem en Zwalm geven gezamenlijk een jaarlijks overzicht van de door hen geplande beheerwerkzaamheden in het stroomgebied.

De VMM organiseert jaarlijks een overleg met de Provincie en de gemeenten om een overzicht te maken van de geplande en uitgevoerde beheerwerkzaamheden over de gerangschikte waterlopen. Niet alle werkzaamheden zijn echter vooraf te plannen. Naast de jaarlijks terugkerende werkzaamheden kan het daarom nodig zijn dat de waterloopbeheerder andere dan de geplande werkzaamheden moet uitvoeren in het kader van een goed waterlopenbeheer. Het kan zijn dat deze dan ook niet opgenomen zijn in de planning.

Het resultaat wordt naar het brede publiek verspreid via de digitale kanalen van de gemeenten. De gemeenten nemen beurtelings de organisatie van een informatiemoment op zich om de geïnteresseerden uit het stroomgebied te informeren en in dialoog te gaan over de aanpak en de ervaringen. De gemeenten, de VMM en de Provincie Oost-Vlaanderen zijn aanwezig om een toelichting te geven en in dialoog te gaan. Een eerste informatiemoment wordt georganiseerd in 2022 door de gemeente Zwalm, waarna achtereenvolgens de organisatie wordt opgenomen door de gemeente Horebeke en de stad Zottegem.

Actie 3. De gemeenten Horebeke, Zottegem en Zwalm zetten voor hun gemeente een meldpunt op waar inwoners terecht kunnen met meldingen m.b.t. alle waterlopen.

De gemeenten Zottegem, Horebeke en Zwalm voorzien tegen eind 2021 op hun website een informatiepagina met een toelichting over de manier waarop knelpunten gemeld kunnen worden en hoe deze opgevolgd zullen worden. Voor elke gemeente is er een aanspreekpunt voor de organisatie van de opvolging van de meldingen. Deze legt indien nodig contact met de verantwoordelijke van de VMM, de Provincie of andere beheerders en maakt afspraken over de terugkoppeling. Het gemeentelijk aanspreekpunt wordt door de Provincie en de VMM op de hoogte gebracht indien er meldingen gebeuren via de bestaande meldpunten van de VMM of de Provincie. Op die manier kunnen de aanspreekpunten een overzicht maken van de meldingen die voor hun grondgebied gedaan zijn.

Jaarlijks wordt door de gemeenten een overzicht opgemaakt van de meldingen en de wijze van opvolging.

Actie 4. De gemeenten Horebeke, Zottegem en Zwalm organiseren jaarlijks een gemeente-overschrijdende zwerfvuilactie met focus op de waterlopen en hun oevers.

De gemeenten engageren zich om vanaf 2022 jaarlijks een gezamenlijke zwerfvuilactie te organiseren om het belang van schone waterlopen, bermen, oevers en straten blijvend onder de aandacht te brengen. Bij het bepalen van welke waterlopen worden meegenomen in de zwerfvuilactie, wordt rekening gehouden met de veiligheid en

logistiek. Inwoners, lokale organisaties en doelgroeporganisaties worden aangesproken om deel te nemen. Zottegem neemt het initiatief om de actie op te zetten en te coördineren.

Actie 5. De gemeenten Horebeke, Zottegem en Zwalm zetten een gezamenlijke sensibiliseringscampagne op om aangelanden te wijzen op het belang van en de regels voor het beheer van de oevers en oeverzones van de waterlopen en grachten.

De gemeenten slaan de handen in elkaar voor een gemeenschappelijke informatie- en sensibiliseringscampagne over het belang van en de regels voor het beheer van de oevers en oeverzones. De inhoudelijke boodschappen worden overlegd met de VMM en de Provincie zodat de communicatie afgestemd gebeurt. Informatieborden, informatie op de website, in de bus en op sociale media moeten er vanaf 2022 voor zorgen dat alle inwoners van het gebied bereikt worden. Er wordt een aanpak uitgewerkt die het thema regelmatig onder de aandacht brengt bij de bevolking.

Zottegem neemt het initiatief en coördineert de uitwerking van de communicatiecampagne in samenwerking met de andere gemeenten, zodat de eerste communicatieve acties vanaf 2022 opgezet kunnen worden.

Actie 6. De gemeenten Horebeke, Zottegem en Zwalm engageren zich om een slagkrachtiger handhavingsbeleid te voeren m.b.t. ongepast gebruik van de oevers en oeverzones.

De VMM, de Provincie en de gemeenten staan in voor de handhaving van de waterlopen die zij beheren. De gemeenten willen, na een periode van sensibilisering (zie actie 5), slagkrachtiger optreden als aangelanden de oevers en oeverzones blijven gebruiken als opslagplaats, stortplaats, uitbreiding van hun tuin en dergelijke meer. De gemeenten engageren zich om samen, tegen eind 2022, de uitbreiding van hun handhavingscapaciteit te onderzoeken. Ze bepalen samen met de VMM en de Provincie op welke waterlopen en grachten zij hun inspanningen richten. De gemeente Zwalm neemt het initiatief om de mogelijkheden van een spijtoptantenregeling te onderzoeken. Ze organiseert het overleg met de andere partners om te onderzoeken hoe de krachten hierover gebundeld kunnen worden.

Inzetten op individuele bescherming van woningen

Actie 7. De gemeenten Zwalm, Horebeke en Zottegem informeren eigenaars van woningen in overstromingsgevoelig gebied en sensibiliseren hen over het belang van individuele beschermingsmaatregelen.

In het riviercontract formuleren we heel wat maatregelen die de kans op overstromingen beduidend kleiner zullen maken. Met de klimaatverandering die op ons afkomt, kunnen we wateroverlast echter nooit volledig uitsluiten. Voor woningen in overstromingsgevoelig gebied zal het dan ook belangrijk blijven om zich te beschermen.

Kleine ingrepen aan individuele huizen, zoals schotten of waterdichte deuren en ramen, kunnen soms efficiënter zijn dan grote infrastructuurwerken. Individuele bescherming maakt dan ook deel uit van het principe van de meerlaagse waterveiligheid, dat uitgaat van een gedeelde verantwoordelijkheid.

In de brochure “Overstromingsgevoelig bouwen en wonen” worden alvast een aantal aandachtspunten op een rijtje gezet.

Particuliere beschermingsmaatregelen voor woningen zijn in Vlaanderen nog altijd niet echt gangbaar. Toch zijn er al heel wat burgers die uit noodzaak zelf maatregelen getroffen hebben. Tussen 2015 en 2020 bezocht de Vlaamse Milieumaatschappij in het kader van enkele campagnes ongeveer 400 woningen. De inwoners kregen advies rond mogelijke beschermingsmaatregelen tegen wateroverlast. Inmiddels heeft de helft van alle ondervraagden minstens een deel van de maatregelen op eigen kosten laten uitvoeren. Een woning zelf tegen wateroverlast beschermen kost gemiddeld ongeveer evenveel als het herstellen van de schade die één overstroming aanricht.

In het kader van het traject naar het riviercontract tekenden een 60-tal inwoners uit het stroomgebied van de Zwalmbeek in op het aanbod voor een advies voor de bescherming van hun woning. Zij ontvingen van de Vlaamse Milieumaatschappij in het kader van het traject naar het riviercontract gratis een advies op maat van hun woning.

Een versterkte rol voor ruimtelijke planning

Actie 8. De gemeenten Zwalm, Horebeke en Zottegem onderzoeken de mogelijkheid voor de gezamenlijke opmaak van een stedenbouwkundige verordening en/of een beleidskader om zo bij het (ver)bouwen doordacht te werk te gaan en rekening te houden met het aspect water, maar ook met kansen voor het groen netwerk, het landschap en ecologische stapstenen.

Tijdens het traject kwamen heel wat bezorgdheden naar boven over bouwen in overstromingsgevoelig gebied. Naast de zoektocht naar maatregelen om bestaande woningen te beschermen, werd de mogelijke rol van ruimtelijke planning nagegaan.

Eén mogelijkheid is om bouwgronden of woningen met een groot overstromingsrisico te schrappen. Uiteraard dienen de eigenaars hiervoor billijk vergoed te worden. Voor (lokale) overheden is het opkopen van deze gronden en woningen in de meeste gevallen echter weinig haalbaar omwille van de hoge kostprijs. Bovendien zal de uitkomst van het huidige debat over de betonstop/bouwshifet de instrumenten en de voorwaarden voor het schrappen van woonfuncties bepalen.

Hoewel wonen in overstromingsgevoelig gebied steeds gepaard gaat met onzekerheid en risico's, is 'aangepast bouwen' ook een mogelijkheid. Hierbij dient rekening gehouden te worden met twee voorwaarden:

- Waterveilig bouwen: de woning moet zo gebouwd worden dat schade door wateroverlast maximaal wordt vermeden.

- Ruimte voor water bewaren en herstellen: zones die nu reeds overstromingswater opvangen, moeten behouden of gecompenseerd worden.

De watertoets is in dit kader een eerste stap maar misschien kunnen we ook meer doen. De gemeenten onderzoeken samen met de dienst Ruimtelijke planning van de Provincie Oost-Vlaanderen de mogelijkheid voor de opmaak van een stedenbouwkundige verordening en/of een beleidskader.

- Via een stedenbouwkundige verordening kunnen bepaalde maatregelen verplicht worden voor bouwaanvragen in overstromingsgevoelig gebied. Daarnaast kunnen ook algemene voorschriften opgelegd worden voor alle aanvragen: het beperken van verhardingen, verplichte groendaken, verbod op dempen of beschoeien van waterlopen, verplichte verklaring tot afstand van schadeclaim aan om het even welke overheid voor schade door overstroming bij omgevingsvergunningaanvraag in overstromingsgevoelig gebied, ...

- Een beleidskader om het groenblauw netwerk in het stroomgebied te versterken, gaat breder. Zo'n kader wil ervoor zorgen dat we bij het bouwen doordacht te werk gaan en niet alleen rekening houden met het aspect water maar ook met kansen voor het groen netwerk, het landschap en ecologische stapstenen. Aan de hand van een dergelijk beleidskader kunnen gemeenten in enkele stappen beoordelen of bouwaanvragen voldoende rekening houden met deze elementen.

Vandaag de dag wordt het overstromingsrisico bij bouwaanvragen reeds onderzocht aan de hand van de watertoets. De overheid die een vergunning aflevert, gaat bij deze toets na of een bouwproject schade kan berokkenen aan het watersysteem. Is er schade mogelijk dan worden voorwaarden opgelegd om deze te milderen of te compenseren. In het uiterste geval is er geen aanvaardbare oplossing en zit er niets anders op dan de bouwaanvraag af te keuren.

Indien er een watertoets nodig is door de Provincie, kijk dan zeker het provinciaal beleidskader wateradviezen na. Hierin kan je opzoeken of je bovenop de gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater rekening moet houden met specifieke aandachtspunten.

Wil je weten of jouw bouwproject de watertoets kan doorstaan? Neem een kijkje op www.watertoets.be

Werken aan waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid voor en door de landbouw

Wateroverlast is niet het enige gevolg van klimaatverandering. De afgelopen zomers werden we geconfronteerd met meer hittedagen en langere droogteperiodes. Voorspellingen geven aan dat extremere weersomstandigheden en het langdurig aanhouden van eenzelfde weertype regelmatig zullen terugkomen. De winters worden zachter en natter, de zomers heter en droger.

Water is een onmisbare productiefactor in de land- en tuinbouwsector. De landbouwsector speelt als grote landgebruiker een actieve rol in het duurzaam waterbeheer. De invoer van een regelmatig gecontroleerde watermeter bij de landbouwbedrijven heeft zeker al een gunstig effect gehad op het duurzamer omspringen met opgevangen hemelwater en grondwater. Een integrale gebiedsgerichte aanpak waarbij zowel gefocust wordt op waterkwantiteit als op waterkwaliteit en waarbij rekening wordt gehouden met de landbouwpraktijk en de ruimtelijke omgeving, is dan ook cruciaal.

Voor elke deelsector binnen de land- en tuinbouw dringt zich een structurele aanpak van de droogteproblematiek op. Het gaat hierbij om een én-én-verhaal: een combinatie van het verminderen van de watervraag, het verminderen van de kwetsbaarheid en het verhogen van de waterbeschikbaarheid.

De Vlaamse Ardennen hebben een vruchtbare bodem met een goed vochthoudend vermogen. Dit verklaart de aanwezigheid van heel wat teelten die

elders moeilijker gedijen. Maar door de toenemende kans op droogte komt ook in deze regio het productiepotentieel, de productkwaliteit en de toelevering van de landbouwproducten naar de verwerkende bedrijven in het gedrang.

[Actie 9. De dienst Landbouw van de Provincie Oost-Vlaanderen onderzoekt in samenwerking met de lokale landbouwers hoe de droogtegevoeligheid van landbouwgronden kan beperkt worden en de waterbeschikbaarheid binnen het stroomgebied van de Zwalmbeek verhoogd kan worden.](#)

Naast de maatregelen die gericht zijn op het vasthouden van het hemelwater waar het valt, onderzoekt de dienst Landbouw de haalbaarheid van de aanleg van wateropslagbekkens als watervoorziening voor land- en tuinbouw in tijden van droogte. Hierbij wordt nagegaan hoe de bekkens gevuld kunnen worden in periodes met veel regenval en hoe ze eventueel gecombineerd kunnen worden met gecontroleerde overstromingsgebieden. Tevens wordt onderzocht hoe deze bekkens ook voor natuur en andere sectoren met een watervraag een meerwaarde kunnen bieden.

[Actie 10. Het Departement Landbouw en Visserij sensibiliseert en geeft voorlichting aan Vlaamse land- en tuinbouwers inzake waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit.](#)

Aan de hand van demonstratieprojecten, voorlichtingsactiviteiten, folders en informatie op de website van het departement Landbouw en Visserij wordt o.a. ingezoomd op duurzaam watergebruik, nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, ersappen.

In 2021 focust de oproep demoprojecten op niet-productieve investeringen zoals kleinschalige waterinfrastructuur (regelbare stuwtjes, gronddammen en stenen dammen, knijpconstructies en peilbuizen voor regelbare stuwtjes), wachtbekkens, wetlands om water vast te houden of vertraagd af te voeren, wateropslagsystemen, infiltratiesystemen, enz.

Daarnaast kunnen landbouwers gratis advies vragen in het kader van de Kaderrichtlijn water aan een erkende adviesinstantie, die vanuit module 7B van KRATOS financieel ondersteund wordt. Dit kan bijvoorbeeld gaan om een wateraudit voor een landbouwbedrijf met het oog op duurzaam watergebruik, inclusief concreet advies over waterbesparingsmogelijkheden voor het bedrijf, het gebruik van alternatieve waterbronnen en waterhergebruik.

Informatie over droogte en mogelijke maatregelen wordt gebundeld op een [webpagina over droogte](#) van het departement.

Specifiek voor de waterkwantiteit geeft het departement verder uitvoering aan het "Vlaams actieplan water voor de Land- en Tuinbouw 2019-2023", dat medio november 2018 werd gelanceerd vanuit het structureel droogteoverleg met de landbouwactoren. Landbouwers worden gestimuleerd om zuinig om te gaan met water, om de waterstromen en -verliezen uit het systeem te beperken en om de waterkwaliteit te vrijwaren. Daarnaast faciliteert het departement samenwerkingsverbanden tussen landbouwers, maar ook met andere actoren binnen en buiten de sector. De principes van geïntegreerde gewasbescherming staan centraal en

worden bijgestuurd volgens de nieuwste wetenschappelijke inzichten en de omschakeling naar ecologisch minder belastende middelen wordt gestimuleerd.

Actie 11. Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) zorgt voor een financiële ondersteuning van landbouwers bij investeringen inzake waterkwantiteit en waterkwaliteit.

Als land- of tuinbouwer kan je VLIF-ondersteuning aanvragen m.b.t.:

- investeringssteun inzake waterkwantiteit en waterkwaliteit (bv. waterbassins voor regenwateropvang, druppelbevloeiing, fytobak/biofilter, waterzuiveringsinstallatie, ...),
- niet-productieve investeringen (bv. stuwtejes, omvorming gewone drainage naar peilgestuurde drainage, WADI, wetlands, waterinfiltrerende erfverharding, ...),
- innovatiesteun (waterkwaliteit en waterkwantiteit).

In het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) krijgen de landbouwers tevens de mogelijkheid om op vrijwillige basis verbintenissen aan te gaan, waarbij zij vergoed worden voor de extra inspanningen die zij leveren ten gunste van de waterkwaliteit en die verder gaan dan de wettelijke verplichtingen. Met de conditionaliteit die gekoppeld is aan de Europese steunverlening worden landbouwers extra aangezet om de wettelijke verplichtingen na te leven.

Actie 12. Het Waterportaal van de Provincie Oost-Vlaanderen biedt land- en tuinbouwers advies over het totale watermanagement op hun bedrijf.

In Oost-Vlaanderen is er door de jaren heen heel wat praktijkervaring rond waterbeheer op land- en tuinbouwbedrijven verzameld. Het Waterportaal heeft een loketfunctie waar land- en tuinbouwers advies kunnen krijgen over het totale watermanagement op land- en tuinbouwbedrijven. Hierbij komen de volgende aspecten aan bod: waterbronnen, waterkwaliteit, afvalwater, irrigatie en emissiereductie. Bovendien kan er ook een waterscan worden uitgevoerd waarmee de waterbehoefte op het bedrijf in kaart wordt gebracht. Er wordt gekeken naar mogelijke waterbesparingsmaatregelen en ook in hoeverre de grondwaterwinning of de drinkwaterfactuur, zowel technisch als economisch, kan worden afgebouwd en vervangen door andere waterbronnen. Meer info vind je op www.waterportaal.be.

ONDERZOEK

Zowel het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) als proefcentra, zoals het Proefcentrum voor de Groenteteelt (PCG) en het Interprovinciaal Proefcentrum voor de Aardappelteelt (PCA) te Kruisem, en het Proefcentrum voor Sierteelt (PCS) te Destelbergen doen veel onderzoek/projecten m.b.t. water.

Meer info :

ilvo.vlaanderen.be/nl/dossiers/water-in-de-landbouw

pcgroenteteelt.be

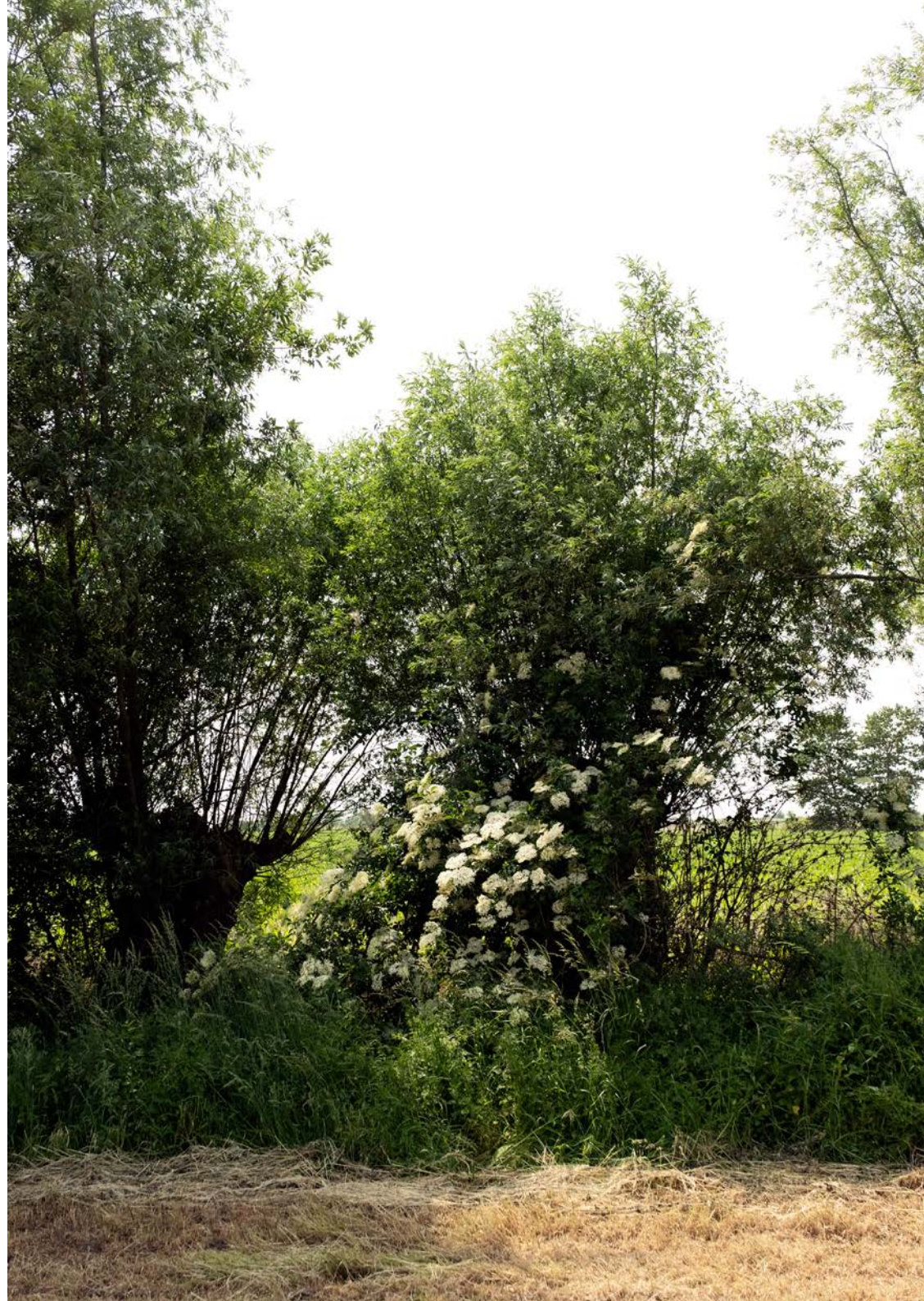
pcainfo.be

pcsierteelt.be

Ecologische verbindingen versterken

Actie 13. De dienst Klimaat, Milieu en Natuur van de Provincie Oost-Vlaanderen start een Gestroomlijnd Landschapsproject op voor het stroomgebied van de Zwalmbeek.

Aan de hand van projecten Gestroomlijnd Landschap maakt de Provincie werk van de versterking van natuurverbindingen, een betere waterhuishouding en de herwaardering van de waterlopen in het landschap. Het project Gestroomlijnd Landschap verbindt de versnipperde natuurgebieden met een fijnmazig netwerk van landschapselementen, zoals waterlopen, watterrijke gebieden, bomenrijen, bosjes, dreven en houtkanten. De gebiedsgerichte aanpak gebeurt met een actieprogramma voor elk gebied en voorziet in een periode van vier jaar waarin aan kleine en grote realisaties wordt gewerkt.

Maatregelen in het stroomgebied van de Peerdestokbeek

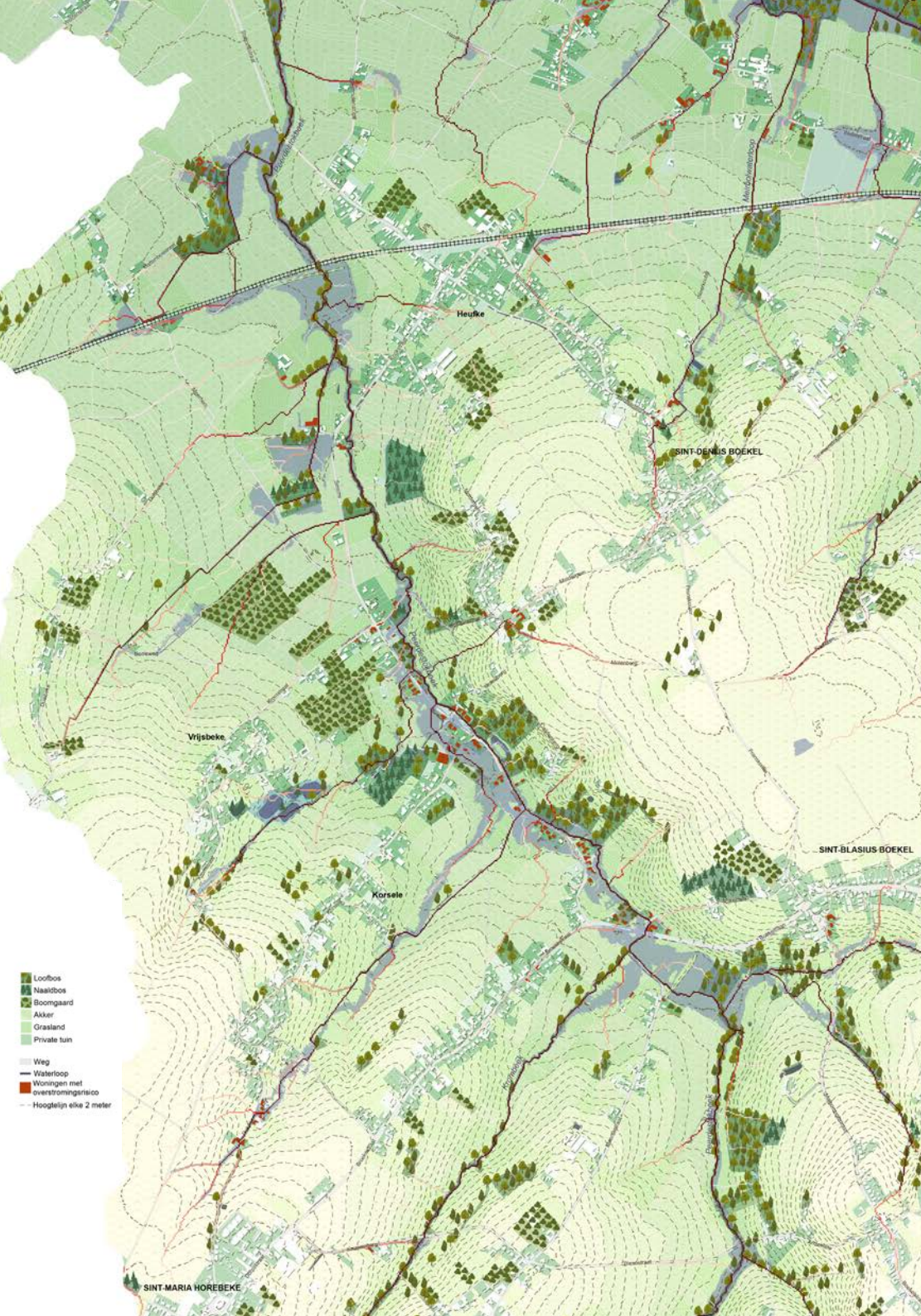
De vallei van de Peerdestokbeek kampt geregeld met wateroverlast. Vooral ter hoogte van Smarre werden woningen langsheen de beek in het verleden geregeld geconfronteerd met overstromingen. De waterproblematiek ontstaat enerzijds doordat de beek uit zijn oevers treedt door de grote doorvoer van water en anderzijds door het afstromende water van de steilere hellingen.

Tot en met 2010 waren er ter hoogte van de Smarre geregeld overstromingen. Sinds de aanleg van het wachtbekken in Horebeke aan de Boekelbaan, is het gebied hier voorlopig van gespaard gebleven. Uit hydrologische analyses blijkt echter dat er in de toekomst nog steeds een risico op overstromingen bestaat voor een aantal huizen.

Actie 14. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) bereidt de uitbreiding van de buffercapaciteit van het bestaande gecontroleerde overstromingsgebied (GOG) Horebeke voor.

Door het bestaande GOG (Meersestraat - Boekelbaan) uit te breiden én het vulpeil ervan te verhogen kunnen we de overstromingsrisico's voor de woningen langs Smarre significant verminderen. Bovendien draagt dit ook bij aan een verminderde overstromingsdruk op Nederzwalm.

Aangezien het GOG en de mogelijke uitbreiding in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN-gebied) liggen, gelden er echter strikte voorwaarden m.b.t. natuurdoelstellingen die op deze

percelen gerealiseerd dienen te worden. Momenteel wordt er bij een vulling van het GOG echter al te veel, vaak vervuild, sediment afgezet waardoor de realisatie van deze natuurdoelstellingen ondermijnd wordt. Door het hemelwater langer vast te houden waar het valt en gerichte erosie maatregelen te nemen, kan deze sedimentlast echter substantieel verminderd worden. Indien de sedimentlast voldoende verlaagd kan worden, kan de uitbreiding van het GOG gerealiseerd worden.

De VMM bracht op basis van het sedimentmodel CN-WS in kaart welke maatregelen op welke locaties het meeste effect hebben. Het gaat hierbij om een combinatie van teelttechnische maatregelen (zoals bv. niet-kerende bodembewerking), inrichting van oeverzones, grasbloemenstroken, kleinschalige opvangsystemen uit natuurlijke materialen, aarden dammen, erosiepoelen en sedimentvangen. Op basis van deze oefening werden verschillende gerichte maatregelen opgesteld voor het gebied (zie kaart). Deze kaart is geen doelstellingenkaart maar vormt een suggestiekaart met aanduiding van mogelijke maatregelen en waar deze idealiter worden voorzien. Ze biedt een goede vertrekbasis voor extra realisaties op het terrein waarbij gestreefd wordt naar haalbare maatregelen met maximale reductie van de sedimentafzet.

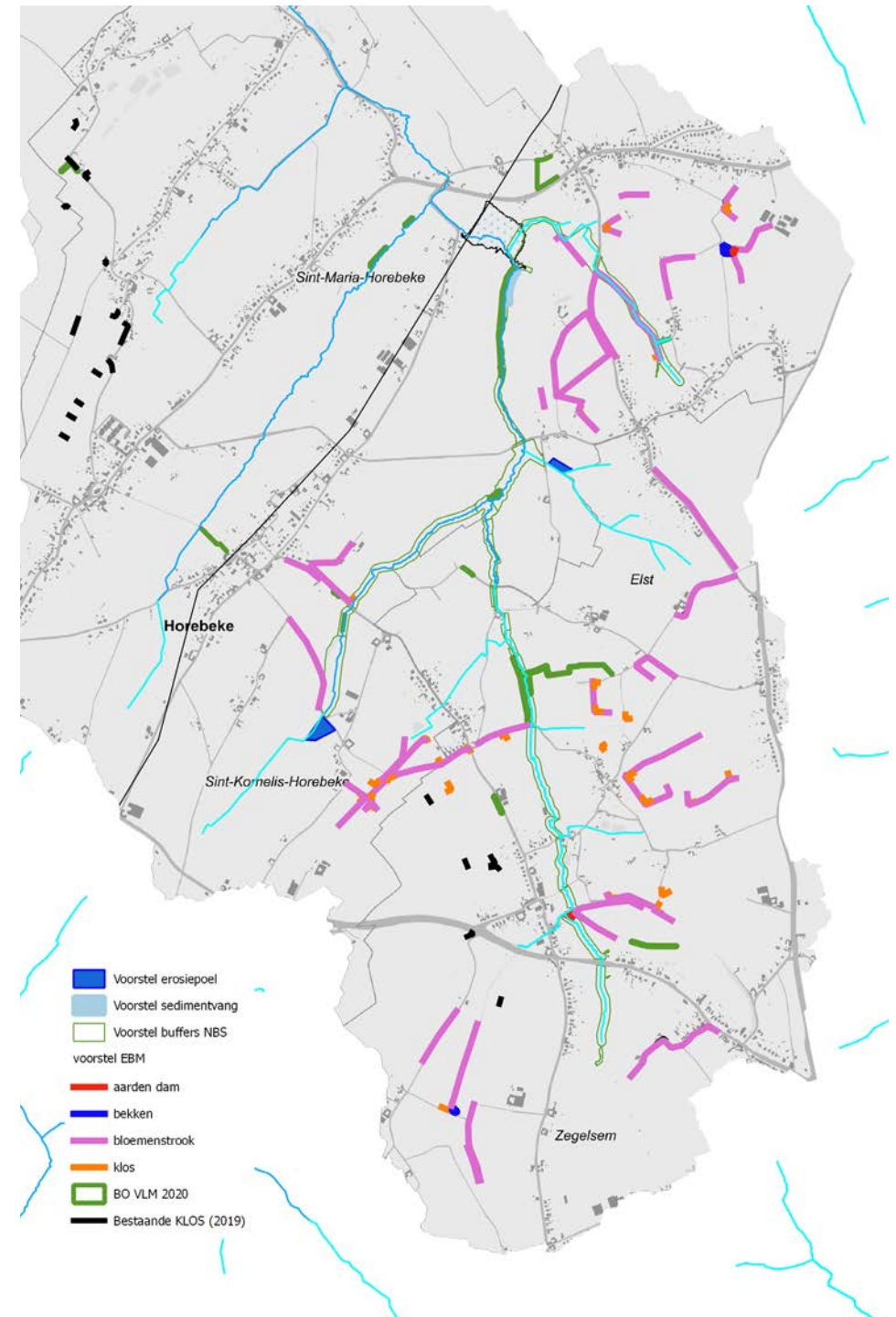
Actie 15. Het Steunpunt Erosie biedt met het project “Boer aan Boord” een ondersteuningspakket aan voor gerichte erosie maatregelen.

In 2021 en 2022 biedt het provinciaal Steunpunt Erosie in het kader van het lopend provinciaal klimaatfondsproject

“Boer aan boord” ondersteuning aan landbouwers met erosiegevoelige akkerpercelen oostwaarts van de Peerdestokbeek. Dit project loopt binnen het stroomgebied van de Peerdestokbeek op het grondgebied van Brakel en Zwalm. Landbouwers die bereid zijn om hun akkerranden bloemrijk in te richten kunnen een vergoeding van 1800 €/ha per jaar en gratis zaad aanvragen bij het Steunpunt Erosie (meer info op de [website](#)).

Actie 16. Het Steunpunt Erosie biedt met het project “Boer en Bodem” een praktijkgerichte vorming aan voor duurzaam bodembeheer.

Ook “Boer en Bodem” is een klimaatfondsproject van de Provincie Oost-Vlaanderen. Binnen dit project wordt aan landbouwers gratis een lessenspakket rond goed bodembeheer aangeboden. De opleiding start in het najaar van 2021 en bestaat uit vijf lessen. De opleiding staat open voor alle landbouwers in de erosiegevoelige gemeenten van Oost-Vlaanderen. Omdat de lessen sterk praktijkgericht zijn, wordt gebruik gemaakt van een externe lesorganisator en lesgevers met veel praktische ervaring binnen de materie landbouw en goed bodembeheer. Het Steunpunt Erosie wil landbouwers die aanwezig zijn op één of meerdere praktijkgerichte lessen over duurzaam bodembeheer een gratis bodemanalyse aanbieden. De resultaten en het bijbehorend advies zal de landbouwer inzicht geven in de toestand van zijn akker qua koolstofgehalte en de al of niet aanwezigheid van verdichte lagen.

Actie 17. Het Steunpunt Erosie stimuleert in samenspraak met de gemeenten de aanleg van kleinschalige dammen uit natuurvriendelijke materialen en kleinschalige bufferbekkens in het stroomgebied van de Peerdestokbeek.

Landbouwers worden door het Steunpunt Erosie eveneens geïnformeerd over het nut van natuurlijke dammen (houthakseldammen, kokosdammen en/ of wilgentenendammen). In het kader van het provinciaal project 'Kleinschalige opvangsystemen (KLOS)' kunnen bij akkoord van betrokkenen onderaan hellende akkers nieuwe dammen en taludversteving/ -bepanting worden gerealiseerd. De aanleg gebeurt in opdracht van het Steunpunt Erosie via sociale economie.

Daarnaast zal op welbepaalde locaties die volgens het sedimentmodel CN-WS nuttig zijn om in te richten als bovenstroomse sedimentvang (kleinschalige buffer/ bezinkingsbekkentjes), in samenspraak met de gemeente(n) nagegaan worden of een bron- en gebiedsgerichte aanpak haalbaar is via gemeentelijke subsidiedossiers voor erosiebestrijdingswerken in het kader van het erosiebesluit.

Actie 18. Boerenbond, ABS, Boerenatuur, de gemeenten Zwalm en Horebeke brengen het aanbod van Steunpunt Erosie (Boer aan boord, Boer en bodem, kleinschalige opvangsystemen, ...) onder de aandacht van lokale landbouwers.

Actie 19. Het Steunpunt Erosie engageert zich om met studiebureau Sweco de gemeente Horebeke te ondersteunen bij lopende aanvragen van subsidies in kader van het erosiebesluit.

Actie 20. De gemeente Horebeke engageert zich om erosie maatregelen te nemen aan de Kromstraat, Rokegem en de Matersestraat.

In de gemeente Horebeke is al meerdere jaren sprake van water- en modderoverlast. In 2009 zijn verschillende erosiedammen aangelegd ter hoogte van Rokegem, de Matersestraat en de Kromstraat om modderoverlast te beperken. In samenspraak met de betrokken partijen is ervoor gekozen om op de helling opwaarts van deze straten nieuwe erosiedammen aan te leggen via het systeem van recht van opstal.

Erosiebestrijdingsmaatregelen zijn voorzien ter vervanging van enkele houthakseldammen: een buffergracht en nieuwe dam met grasbufferzone aan bestaande dam nr. 68 (aan de Kromstraat), nieuwe dammen met voorliggende graszone aan de bestaande dammen nummers 66 en 82 aan Rokegem. Met het oog op een brongerichte aanpak en om ook modderoverlast op de Matersestraat tegen te gaan, zijn ook daar hellingopwaarts dammen en graszones voorzien.

Actie 21. De dienst Landbouw van de Provincie Oost-Vlaanderen onderzoekt in overleg met lokale landbouwers hoe bovenstaande maatregelen gecombineerd kunnen worden met het verhogen van waterbeschikbaarheid voor landbouwgebruik.

Zie algemene maatregel m.b.t. waterbeschikbaarheid voor de landbouw (Actie 9).

De gemeenten Horebeke en Zwalm zijn gestart met de opmaak van een hemelwaterplan voor hun volledige grondgebied. Aan de hand van deze plannen krijgen de gemeenten een goed beeld van wat ze kunnen doen om het water vast te houden waar het valt en lokale knelpunten op te lossen. Deze hemelwaterplannen zullen in 2021 afgewerkt worden.

Daarnaast investeert Horebeke zo'n 7 miljoen euro in de verbetering van de waterzuiveringsinfrastructuur. Hierbij wordt ook ruimte voorzien voor bijkomende buffering. De gemeente krijgt hiervoor financiële steun van de Vlaamse Milieumaatschappij.

Ook in de gemeente Zwalm wordt de toets gedaan in het kader van alle wegenis- en rioleringswerken of bijkomende buffering moet en kan voorzien worden. Zo worden nieuwe bufferbekkens aangelegd bij de komende wegenis- en rioleringswerken in de Machelgemstraat en op Moldergem.

Actie 22. De dienst Landbouw van de Provincie Oost-Vlaanderen, Boerenbond, ABS, Boerenatuur, de gemeenten Zwalm en Horebeke dienen samen een projectaanvraag voor WATER+LAND+SCHAP 2.0 in rond het vasthouden van water in het stroomgebied van de Peerdestokbeek.

Via verschillende maatregelen zal ingezet worden op het vasthouden van hemelwater waar het valt en het tegengaan van erosie in het stroomgebied van de Peerdestokbeek.

Tegelijkertijd zal onderzocht worden hoe deze maatregelen gecombineerd kunnen worden met het verhogen van waterbeschikbaarheid in het gebied. Dit is echter geen eenvoudige puzzel om te leggen: verschillende actoren hebben een deel van de stukken in handen, er dienen zich nog een reeks praktische, technische en logistieke vragen aan en bovendien zullen de noodzakelijke ingrepen ook bijkomende investeringen vragen. De toekenning van een WATER+LAND+SCHAP 2.0-project zou dan ook een belangrijke hefboom kunnen betekenen voor de gebiedsgerichte aanpak van het stroomgebied van de Peerdestokbeek. Hiermee zou uitvoering kunnen gegeven worden aan de uitgangspunten van de Blue Deal om meer water te laten infiltreren en onze watervoorraden aan te vullen, waardoor natuur minder snel verdroogt en meer water beschikbaar blijft voor de landbouw.

Actie 23. De VMM volgt de sedimentlast in het uit te breiden GOG systematisch op.

Op basis van systematische metingen m.b.t. sedimentlast zal de impact van de bovenstaande maatregelen gemonitord worden. In overleg met het Agentschap Natuur en Bos wordt de evolutie van de sedimentlast geëvalueerd met het oog op de uitbreiding van het GOG.

Indien na het implementeren van het grootste deel van de voorgestelde maatregelen zou blijken dat de sedimentlast nog te groot is, zal op basis van het sedimentmodel worden nagegaan op welke locaties bijkomende maatregelen dienen gerealiseerd te worden.

Actie 24. In opvolging van Actie 23, gaan het Steunpunt Erosie en de dienst Landbouw van de Provincie Oost-Vlaanderen in samenwerking met de lokale landbouwers en landbouworganisaties na hoe eventueel bijkomende maatregelen gerealiseerd kunnen worden.

Actie 25. Het Agentschap voor Natuur en Bos onderschrijft bovenstaand plan van aanpak met het oog op de uitbreiding van de buffercapaciteit van het GOG Horebeke.

Actie 26. De gemeenten Horebeke en Zwalm informeren eigenaars van woningen langs Smarre en sensibiliseren hen over het belang van individuele beschermingsmaatregelen.

Het uitbreiden van de buffercapaciteit van het bestaande GOG zal op termijn de overstromingsrisico's voor de woningen langs Smarre substantieel verminderen. Maar zelfs na realisatie van deze uitbreiding zullen er nog rest-risico's blijven. Het is dan ook van belang om de eigenaars van de woningen daarover goed te informeren en hen te sensibiliseren rond de mogelijkheden voor individuele bescherming.

Maatregelen in het stroomgebied van de Molenbeek

Op basis van een uitgebreid locatieonderzoek bleek dat er in heel het stroomgebied van de Zwalmbeek slechts op enkele locaties bijkomende buffercapaciteit gecreëerd kan worden die efficiënt is in het reduceren van de wateroverlastproblematiek: in de vallei van de Peerdestokbeek, langs de Zwalmbeek opwaarts van de Bostmolen en in het stroomgebied van de Molenbeek.

— Actie 27. De dienst Ruimtelijke planning van de Provincie Oost-Vlaanderen onderzoekt of bijkomende gecontroleerde overstromingsgebieden aangelegd kunnen worden opwaarts de Bostmolen en in het stroomgebied van de Molenbeek.

Het water dat vanuit Zottegem naar de Zwalmbeek loopt, wordt momenteel slechts opgevangen door één gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) aan de Bettelhovebeek (10.000 m³). Als we erin slagen in de vallei van de Molenbeek bijkomend 140.000 m³ water te bufferen, kunnen we het waterpeil bij een overstroming in Munkzwalm tot 22 cm verlagen. Dit zou ook een positief effect hebben op de overstromingspeilen in Nederzwalm. Deze peilverlaging lost de problemen in beide kernen niet volledig op, maar mildert de effecten van de klimaatverandering wel beduidend.

De zoektocht naar voldoende bufferruimte is echter niet vanzelfsprekend. De zoekzones betreffen ofwel percelen in landbouwgebruik ofwel percelen waar strikte natuurdoelstellingen voor gelden. We moeten er dan ook voor zorgen dat een eventuele waterbufferfunctie het landbouwgebruik niet onmogelijk maakt. Om die reden sluiten

we huiskavels alvast uit. Daarnaast gaan we in nauw overleg met de landbouwers en eigenaars over wat mogelijk is onder welke voorwaarden. Voor de percelen met natuurdoelstellingen (VEN-gebied en habitatrichtlijngebied) voeren we een gelijkaardige analyse uit m.b.t. sedimentlast als in het stroomgebied van de Peerdestokbeek. We voeren dit onderzoek uit in nauwe samenwerking met de dienst Integraal Waterbeleid van de Provincie Oost-Vlaanderen die waterbeheerder is van de Molenbeek.

[Actie 28. De stad Zottegem pakt de problematiek van wateroverlast in Velzeke aan en onderzoekt hoe er in de hele dorpskern meer ruimte voor infiltratie en groenblauwe dooradering voorzien kan worden.](#)

Afstromend water stroomt vanuit het noorden (Provinciebaan) tot aan het kruispunt Romeins Plein - Paddestraat. Op deze locatie wordt de verdere afstroming van het water geblokkeerd waardoor woningen met wateroverlast te kampen krijgen bij hevige regenbuien.

Het bestaande traject om de riolering aan de noordzijde van Velzeke te ontkoppelen wordt ingezet om ter hoogte van de nieuwe ontwikkeling aan de Lieve Heersstraat afstromend water te bufferen. Daarnaast wordt er voor gezorgd dat water dat vanuit het noordwesten komt, afgeleid wordt richting de Molenbeek via de Kerklandstraat. Op deze manier verzamelt het zich niet meer op het Romeins Plein. De stad onderzoekt daarnaast hoe er in de hele dorpskern meer ruimte voor infiltratie kan voorzien worden.

[Actie 29. Steunpunt Erosie zal de talud aan de Paddestraat waar nodig herstellen.](#)

Stad Zottegem heeft langs de Paddestraat te maken met erosieproblemen. Het Steunpunt Erosie helpt de stad al langer om dit probleem aan te pakken. In het voorjaar van 2021 heeft het Steunpunt Erosie in samenspraak met het stadsbestuur en de betrokken landbouwer een taludversteving aangebracht ter hoogte van de Molenlos. Hierbij werd de talud plaatselijk ook opnieuw beplant met rode kornoelje en gelderse roos.

In 2021 wordt bijplanting met rode kornoelje voorzien aan de talud van de Paddestraat op drie kritieke plaatsen. De talud zal op die plaatsen worden verstevigd met bussels wilgentenen, in afwachting van het moment dat de beplanting met rode kornoelje voldoende gevestigd is.

Maatregelen in de kern van Munkzwalm

De storm in 2010 toonde reeds aan dat de kern van Munkzwalm erg kwetsbaar is voor overstromingen. Door de klimaatverandering worden deze risico's alleen maar groter. De overstromingen in Munkzwalm komen voornamelijk vanuit de Zwalmbeek en de Wijlegemse beek.

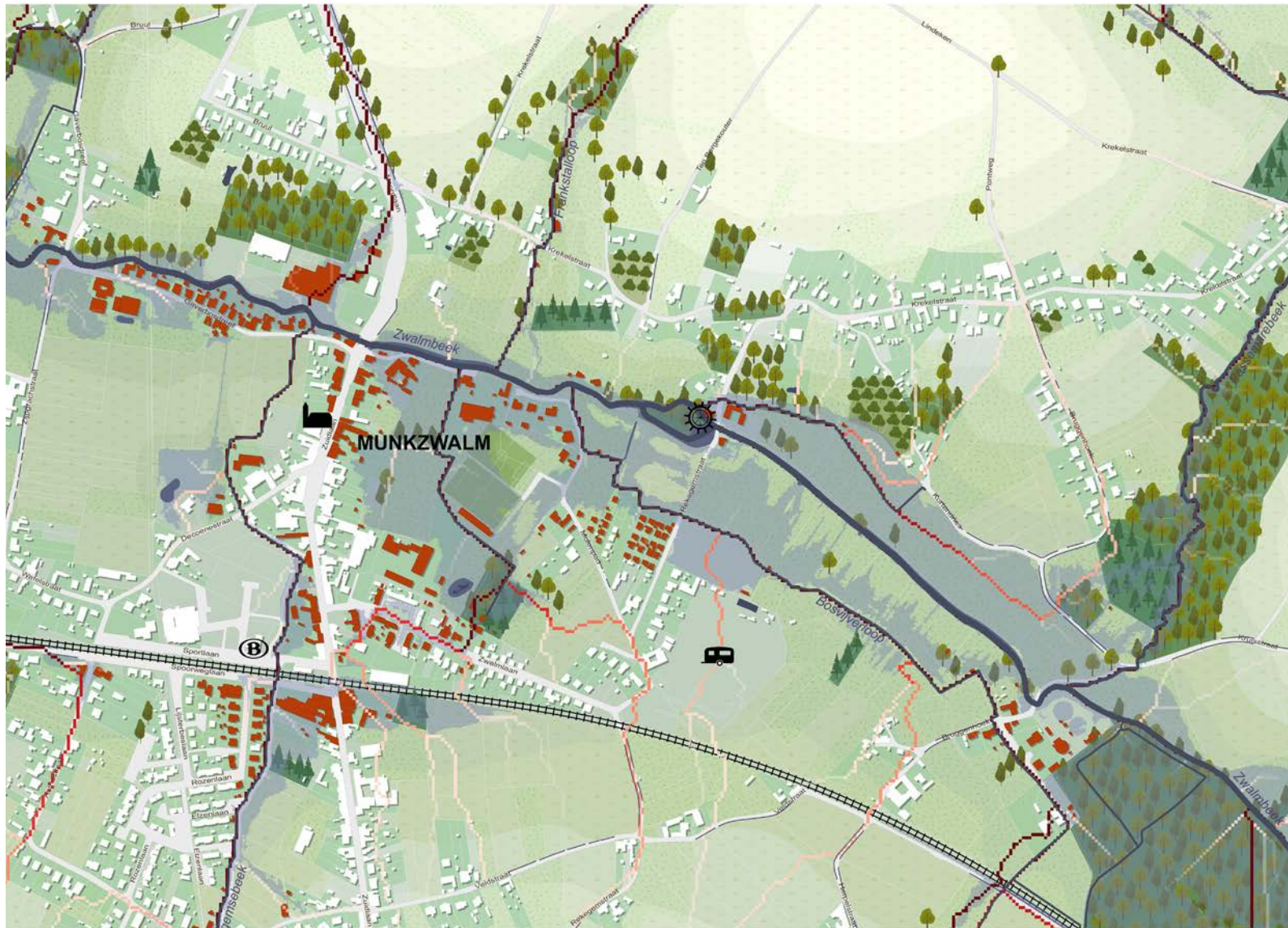
— We onderzochten welke maatregelen we kunnen nemen om de overstromingsrisico's te beperken. Als we bijkomende gecontroleerde overstromingsgebieden zouden kunnen realiseren langs de Molenbeek of opwaarts van de Bostmolen, zou dit de overstromingsrisico's in Munkzwalm kunnen minderen, maar het lukt helaas niet om de risico's volledig weg te nemen.

Ook in Munkzwalm zelf (bv. opwaarts van de Zwalmolen) kunnen we geen bijkomende buffercapaciteit creëren. Andere protectieve maatregelen zoals het indijken van de overstromingsgevoelige woningen zijn moeilijk realiseerbaar omdat de huizen te dicht bij de waterloop staan en er rekening gehouden dient te worden met heel wat ondergrondse leidingen-infrastructuur. Het water dat vanaf de hellingen naar de beek stroomt zou bovendien opgespaard worden achter de dijk, waardoor de woningen ook langs de achterzijde zouden overstromen.

Actie 30. De gemeente Zwalm informeert de eigenaars van overstromingsgevoelige woningen in Munkzwalm en sensibiliseert hen over het belang van individuele beschermingsmaatregelen.

Door de precieze dorpelhoogtes op te meten, werden de overstromingsrisico's voor de verschillende woningen langs de

Zwalmbeek in Munkzwalm in kaart gebracht. Woningen die bij overstromingen een risico lopen op waterpeilen tot 50 centimeter boven de dorpel kunnen nog relatief effectief beschermd worden tegen schade. Eenmaal er waterpeilen van meer dan 50 centimeter boven dorpelhoogte bereikt worden, is dit echter niet meer zo evident.

Actie 31. De gemeente Zwalm onderzoekt hoe de groenblauwe dooradering in de kern van Munkzwalm kan versterkt worden en gaat na op welke manier kan omgegaan worden met gebouwen en bebouwbare percelen die nog moeilijk beschermd kunnen worden tegen overstromingen.

Hierbij zal een langetermijnvisie voor de overstromingsgevoelige gronden in de kern van Munkzwalm ontwikkeld dienen te worden. Om de discussie te voeden stelde studie bureau Omgeving een inspiratieschets op die toont hoe er op termijn meer ruimte voor water gemaakt kan worden in de kern van Munkzwalm en welke kansen hierbij gecreëerd kunnen worden.

Actie 32. De gemeente Zwalm onderzoekt samen met de Vlaamse Milieumaatschappij de mogelijkheden om de doorstroom van de Wijlegemse beek onder de spoorweg te verbeteren en de bedding van de Wijlegemse beek in het gemeentepark te verdiepen.

Actie 33. De initiatiefnemers van de ontwikkeling van het woonuitbreidingsgebied te Munkzwalm engageren zich ertoe om de Wijlegemse beek open te leggen bij de ontwikkeling van het projectgebied.

Actie 34. De gemeente Zwalm onderzoekt samen met de Vlaamse Milieumaatschappij hoe de opengelegde Wijlegemse beek kan aansluiten op de monding van de Zwalmbeek en hoe de koker onder de Decoenestraat vlot kan verbonden worden met de verdiepte bedding in het gemeentepark en de opengelegde bedding in het woonuitbreidingsgebied. Bovendien gaan ze na hoe afstromend water maximaal gebufferd kan worden langs de Wijlegemse beek.

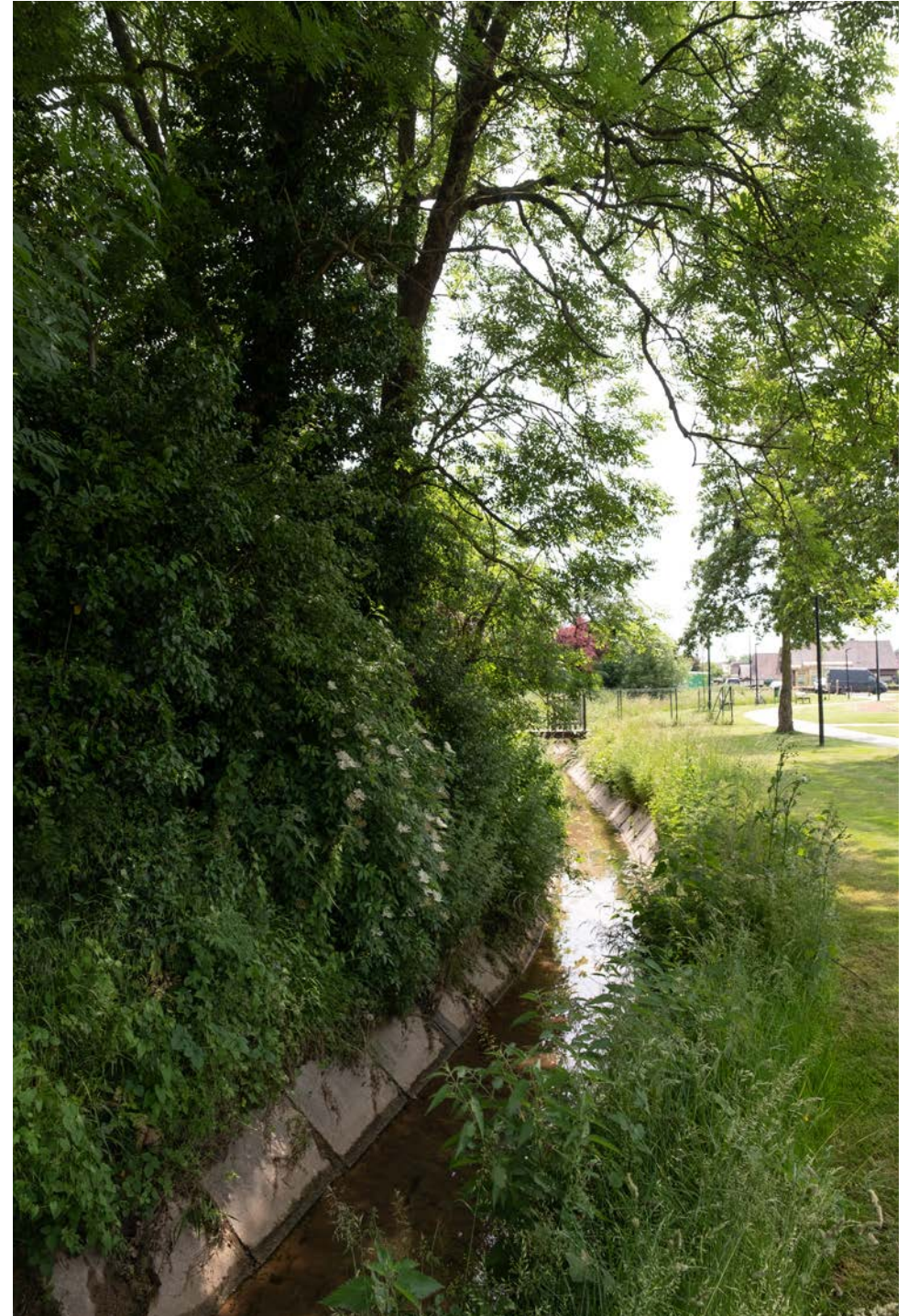
Bij hevige regenbuien overstroomt de Wijlegemse beek en ontstaat er wateroverlast aan de spoorweg en de Veldstraat. Door de klimaatverandering zullen deze overstromingen nog toenemen in frequentie en intensiteit. De oplossingspiste om een nieuw GOG aan te leggen van 18.000 m³ opwaarts van de Veldstraat bleek na een kosten-baten-analyse niet haalbaar. Desalniettemin zal onderzocht worden waar langsheen de Wijlegemse beek mogelijkheden zijn om maximaal te bufferen zodat een deel van het piekdebiet bij hevige regenval afgetopt kan worden. Die mogelijkheden kunnen nog steeds gezocht worden opwaarts van de Veldstraat, maar kunnen misschien ook aangevuld worden met zones opwaarts en afwaarts van de spoorweg.

Het laatste traject van de Wijlegemse beek (tussen het park en de monding in de Zwalmbeek) is ingekokerd. Bij een overstroming kan het water niet vlot door deze koker naar de Zwalm. Door het ingebuisde traject van de Wijlegemse beek terug open te leggen en de noodzakelijke kokers onder de straten voldoende groot te voorzien, kan de beek meer ruimte krijgen en wordt de huidige opstuwing weggewerkt.

Door deze openlegging onmiddellijk mee te nemen bij de ontwikkeling van het woonuitbreidingsgebied, kan deze beek terug een plaats krijgen in het dorp en kunnen we de overstromingsrisico's langsheen de beek verminderen.

Actie 35. De gemeente Zwalm informeert de eigenaars van overstromingsgevoelige woningen langs de Wijlegemse beek en sensibiliseert hen over het belang van individuele beschermingsmaatregelen.

De waterpeilen bij overstromingen aan de Veldstraat zijn nog beheersbaar via individuele beschermingsmaatregelen aan de woningen. Ook opwaarts van de spoorweg blijft het aangeraden om in te zetten op individuele beschermingsmaatregelen.

Maatregelen in de kern van Nederzwalm

De kern van Nederzwalm is erg gevoelig voor overstromingen en werd tijdens de overstromingen van november 2010 zwaar getroffen. Meerdere huizen in de omgeving van de Hoogstraat en de monding van de Peerdestokbeek werden daarbij geconfronteerd met wateroverlast. De brug aan de Hoogstraat vormde een vernauwing in de Zwalmbeek en zorgde voor opstuwing.

—

Actie 36. Agentschap Wegen en Verkeer engageert zich om de koker onder de Hoogstraat te verbreden tot 9 meter.

Actie 37. De Vlaamse Milieumaatschappij engageert zich ertoe om het opwaartse en afwaartse profiel van de Zwalmbeek aan te passen ter hoogte van de Hoogstraat zodat de verbrede koker optimaal kan benut worden.

De koker onder de Hoogstraat is één van de grootste knelpunten in de kern van Nederzwalm. Bij een zware regenbui houdt deze het water tegen doordat de onderdoorgang te klein is. Hierdoor treedt de Zwalm buiten haar oevers en lopen verschillende woningen in Nederzwalm onder water, sommige woningen tot wel 70 cm.

Voor de koker en zijn ruime omgeving zijn door de VMM verschillende scenario's doorgerekend. Uit deze berekeningen blijkt dat de koker best vervangen wordt door een nieuwe koker van in totaal 9 meter breed. In dit geval daalt het waterpeil bij een middelgrote storm opwaarts van de Hoogstraat met ruim 30 cm. Aan de rotonde is er bij dergelijke storm een daling van het waterpeil met ruim 25 cm.

Het Agentschap Wegen en Verkeer is al een tijdje bezig met de opmaak van de plannen voor de heraanleg van de N435 - N46, waar de Hoogstraat deel van uitmaakt. Ook de koker onder de Hoogstraat wordt hierbij vernieuwd. Samen met het AWW worden de plannen voor deze koker zo uitgetekend, dat een totale breedte van 9 meter effectief gerealiseerd kan worden. De waterloopbeheerder, VMM, engageert zich om het profiel van de Zwalmbeek opwaarts en afwaarts aan te passen zodat de verbrede koker optimaal benut kan worden. Water stroomt dan gemakkelijker door de verstedelijkte kern van Nederzwalm naar het open vallei gebied.

Actie 38. De Vlaamse Milieumaatschappij onderzoekt de realiseerbaarheid van een winterbed afwaarts van de Hoogstraat.

Het vergroten van de koker onder de Hoogstraat vormt een belangrijke sleutel om de overstromingen in Nederzwalm te verminderen. Om het water vlot door de koker te krijgen, is het echter cruciaal dat het water ook na de koker vlot kan doorstromen zodat er geen nieuw knelpunt ontstaat. Om dit te realiseren, is het belangrijk om afwaarts van de koker onder de Hoogstraat de bedding van de Zwalmbeek aan te passen. Een geoptimaliseerde bedding zorgt voor bijkomende buffering van water en een snellere doorstroming bij zware regenbuien.

Concreet wordt er voorgesteld om op één van de oevers van de waterloop een zogenaamd winterbed uit te graven. Dit is een verlaagd deel van de oever dat bij een hoge waterstand dienst doet als reservebedding voor de Zwalmbeek. De eerste 350 meter afwaarts van de Hoogstraat hebben hierbij het meeste

effect, maar ook een winterbed dat nog verder stroomafwaarts wordt gelegd heeft een positieve impact.

In combinatie met een koker van 9 meter breed onder de Hoogstraat, kan het waterpeil bij een middelgrote storm met 65 cm verminderen meteen opwaarts van de Hoogstraat. Zonder winterbed zou dit 33 cm zijn. Aan de rotonde zakt het waterpeil in dit geval met 45 cm, zonder winterbed zou dit 27 cm zijn. De zomerbedding van de Zwalmbeek behoudt in dit scenario een breedte van 6 meter, waarnaast een nieuwe winterbedding wordt uitgegraven die één meter hoger ligt en een breedte heeft van drie meter. Ook een deel van de hellende oevers wordt natuurlijk mee in gebruik genomen door de waterloop. De beek zou zo een totale bovenbreedte krijgen van 22,2 meter.

Actie 39. De gemeente Zwalm informeert de eigenaars van overstromingsgevoelige woningen in Nederzwalm en sensibiliseert hen over het belang van individuele beschermingsmaatregelen.

De verbreding van de koker onder de Hoogstraat en de aanpassing van het profiel van de Zwalmbeek zullen de overstromingsrisico's voor de woningen in Nederzwalm substantieel verminderen. Toch zullen er zelfs na de realisatie van deze maatregelen nog rest-risico's blijven. Het is dan ook van belang om de eigenaars van de woningen daarover goed te informeren en hen te sensibiliseren rond de mogelijkheden voor individuele bescherming.

Actie 40. De Vlaamse Milieumaatschappij zet in op het versterken van ecologische verbindingen langs de Zwalmbeek in Nederzwalm.

Nederzwalm vormt de poort tussen de Schelde en de rest van de Zwalmvallei. Door in te zetten op een robuuste vallei kan de ecologische verbinding tussen beide versterkt worden. Door hiermee rekening te houden bij het ontwerp van de geplande werkzaamheden aan de Zwalmbeek en de koker, kunnen heel wat kansen gecreëerd worden voor talrijke dier- en plantensoorten.

Actie 41. De Vlaamse Milieumaatschappij onderzoekt de mogelijkheden voor de realisatie van een bijkomende wandelverbinding langs de Zwalmbeek.

Doordat heel wat percelen langs de waterloop reeds in eigendom zijn van de VMM ontstaan er kansen om de verschillende wandel- en fietspaden met elkaar te verbinden. Zo kan Nederzwalm verder uitgebouwd worden als uitvalsbasis voor de recreatieve beleving van de streek. De VMM onderzoekt of de aanleg van een winterbed gecombineerd kan worden met een wandelpad langs de Zwalmbeek.

Actie 42. De Vlaamse Milieumaatschappij en de gemeente Zwalm onderzoeken de mogelijkheden voor een belevingsplek langs de Zwalmbeek.

In Nederzwalm lijkt het wel alsof de Zwalmbeek verstopt werd. We willen de relatie tussen het dorp en de rivier opnieuw versterken en de beleefbaarheid vergroten. We onderzoeken of onbebouwde percelen langs de beek ingezet kunnen worden om een kleine belevingsplek in het dorp te creëren.

EN HOE GAAT HET NU VERDER?

Dit riviercontract is het resultaat van een intensief participatietraject met een brede waaier aan actoren. Laat het echter duidelijk zijn: dit contract is geen eindpunt maar een startpunt! De volgende jaren gaan we samen aan de slag om de uitgewerkte maatregelen uit te voeren.

— Actie 43. De bekkenwerking van het bekken van de Bovenschelde neemt de verdere uitvoering en opvolging van het riviercontract op zich.

Alle actoren engageren zich in dit riviercontract voor verschillende acties, met gespreide timing en inzet. Iedere actor heeft uiteraard zelf de verantwoordelijkheid om deze acties zelf zo goed mogelijk tot een goede uitvoering te brengen en behoudt het eigenaarschap. Om opvolging te verzekeren, de samenwerking te waarborgen en iedereen steeds op de hoogte te houden, zullen de bekkenoverlegstructuren van het bekken van de Bovenschelde de relevante actoren verder verenigen en ondersteunen in hun aanpak.

Het riviercontract voor het stroomgebied van de Zwalmbeek kwam tot stand in het kader van het Interreg-project STAR2Cs (2019-2021).

Het projectteam bestond uit:

- Ivo Terrens (VMM),
- Annelies Huyck (VMM),
- Boris Snauwaert (Provincie Oost-Vlaanderen),
- Sylvie Dewart (Provincie Oost-Vlaanderen),
- Vesko Valverde (Provincie Oost-Vlaanderen),
- Aline Vercruyssen ((Provincie Oost-Vlaanderen),

met ondersteuning van de studiebureau's OMGEVING (Sven Augusteyns en Stijn Vyncke i.s.m. Driekwart Groen, Dirk Criel, en Aquadvice, Carl Demuyndt) en ID-Collective (Jan Vincke en Koen Sips i.s.m. Createllij).

Voor de landbouwateliers en de thema's landbouw en erosie binnen de ruimtelijke ateliers werd het projectteam versterkt door Anja Geiregat en Koen Fauconnier (dienst Landbouw en Platteland, Provincie Oost-Vlaanderen) en Kaat Smis en Sarah Deprez (Steunpunt Erosie, Provincie Oost-Vlaanderen).

De stuurgroep die het traject begeleidde, bestond uit:

- Annemie Charlier, gedeputeerde ruimtelijke planning Provincie Oost-Vlaanderen, opgevolgd door gedeputeerde An Vervliet,
- Jan Haegeman, kabinet gedeputeerde Vervliet,
- Reinout Debergh, diensthoofd Ruimtelijke planning Provincie Oost-Vlaanderen,
- Wim Vercruyssen, dienst Integraal waterbeleid Provincie Oost-Vlaanderen,
- Kobe Brantegem, planningsverantwoordelijke Bekkenssecretariaat Bovenscheldebekken,
- Liesbet Poppe, Bekkencoördinator Bekkenssecretariaat Bovenscheldebekken,
- Katrien Janssen, departement Landbouw en Visserij,
- Eric De Vriendt, burgemeester Zwalm,
- Francia Neirinck, schepen Ruimtelijke ordening, Natuur, milieuzorg en afvalbeleid, Landbouw, Klimaatplan Zwalm,
- Marjan Coppieters, afdelingshoofd Grondgebiedzaken Zwalm,
- Hendrik Blommaert, schepen Afvalbeleid en waterzuivering, Leefmilieu en erosiebestrijding Horebeke,
- Stien Decock, medewerker klimaat SOLVA,
- Leen Goossens, schepen Leefmilieu, Landbouw, Groenonderhoud Zottegem,
- Thijs Haustaete, milieu- en duurzaamheidsambtenaar Zottegem,
- en de leden van het projectteam.

Op 28 juni 2021 werd het riviercontract door de volgende partners ondertekend:

- An Vervliet en Leentje Grillaert voor Provincie Oost-Vlaanderen,
- Bernard De Potter voor VMM en CIW,
- Patricia De Clercq voor Departement Landbouw en Visserij,
- Eric De Vriendt en Philip Lefever voor gemeente Zwalm,
- Hendrik Blommaert voor gemeente Horebeke,
- Leen Goossens voor stad Zottegem,
- Maarten Raman voor Boeren natuur Vlaanderen,
- Lieven De Stoppeleire voor Algemeen Boerensyndicaat Vlaamse Ardennen,
- Laura Speeckaert voor Boerenbond,
- Bart Wallays voor SOLVA,
- Tim Lonneux voor Agentschap Wegen en Verkeer.

Kaarten deelgebieden:
OMGEVING

Kaarten volledige stroomgebied:
Sylvie Dewart

Foto's van de Zwalmbeekfora en de ondertekening van het charter:
Björn Comhaire

Andere foto's en grafische vormgeving:
Boris Snauwaert